

1927 JÚLIUS—AUGUSZTUS

ERDÉSZETI LAPOK

LXVI. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

7—8. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Felelős szerkesztő

CZILLINGER JÁNOS

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díj 1927. évre 24 P, erdészeti altiszteknek 12 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagjárulékok fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz. II. emelet.

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

(Telefon: 237—22.)

Kibontakozás felé.

Nem is olyan régen okoltam meg azt a megállapítást, hogy a Kárpátoktól az Adriáig terjedő erdőségeink sorsával való törődés mint kapcsolódik a magyar erdőgazdasági politika feladatai közé.

Bármiként is álljon a jelenlegi helyzet, ezek az erdők a mi szeretettel nevelt és gondozott erdeink, s fáj a szívünk értük, amikor halljuk, — hogy különösen az utóbbi időben milyen fel-tűnő igyekezettel látnak hozzá erdeink *gyorsított* kihasználá-sához.

Vagy talán következtessünk ebből sorsunkra? Mi távol ál-lunk minden szóbeszédtől, jó és rossz hírekből eredő értesülé-sektől.

A kibontakozás útjait nem ilyen alapon jelöltük meg.

Hamis adatgyűjtés, tudatos elferdítés volt az, ami földi bíráinkat a trianoni ítéletre vezette s meggyőződésünk volt, hogy amely pillanatban sikerül ezeket a bíráinkat a tiszta igaz-ságról meggyőzni, szétomlik a gázság kódébe burkolt hitvány alkotmány.

Első feladat részünkről tehát a *felvilágosítás*, a *meggyő-zés*, mégpedig olyan helyen, ahol leginkább megértésre találunk.

Fordulóponthoz, az előrehaladás újabb határvééhez jutottunk ma is, amikor napnál fényesebb igazunk mellett áll egy nemes lord, akinek nevét elsősorban mi erdészek foglalhatjuk mindennapi imáinkba.

Két ízben is töltöttem a háború előtt néhány hónapot Albion nagy nemzetének fiai között.

Megfigyelésem az volt, hogy bennünket úgyszólván nem is ismernek, mindössze a Keletet járó világutazó tudott rólunk annyit, hogy Ausztriának egyik népfaja vagyunk.

Nem mondok sokat, de nap-nap mellett más és más körben lefolytatott utazgatásaimban elszörnyülködve kellett meggyőződnöm külképviseletünknek erről a következményeiben borzalmas hiányáról s mondhatom, nem győztem közjogi helyzetünk ismertetését elég sokszor ismételni.

Amennyire ismerem ezt a nagy nemzetet, magas intelligenciáját, erkölcsiségét és azt a készségét, hogy amit egyszer kezébe vesz, azt meg is tudja oldani, — úgy bizton állíthatom, hogy most a legjobb úton vagyunk.

A hatalmas lord Rothermere arra szólította fel az ország társadalmát, hogy annak minden tagja támogassa önzetlen törekvését.

Nekünk, a többszörösen sujtottaknak méginkább kötelességünk erre a hívó szózatra felfigyelni s megvagyok győződve róla, hogy lord Rothermere a mi társadalmi rétegünkben fokozott mértékben fog meghallgatásra találni.

Itt az időpont. Most forró a vas, most kell kovácsolni.

Bebizonyítani, szemmel láthatóvá tenni a rajtunk elkövetett borzalmas igazságtalanságot, feldolgozni a mi különleges sérelmeinket, amelyeknél súlyosabbakat egy gazdasági ág sem képes felmutatni.

A magam részéről, mint akinek az angol, skót és ír erdészeti körökben személyes ismeretsége van, készséggel vállalkozom egy az angol-, skót- és írországi erdészeti lapokban elhelyezendő tájékoztató közlemény kidolgozására. *Kérem azonban ezúton minden kartársamat, szíveskedjenek idevonatkozóan megfigyeléseiket, adataikat e végből velem mielőbb közölni, s azokat netalán sokatmondó fényképfelvételekkel stb. felszerelni.*

A nemes lord azonban egyet ne vegyen rossznéven tőlünk,

t. i. azt, hogy mi az ő elgondolása szerint térképet nem csinálunk.

A mi térképünk megvan, abból egy talpalattnyi földről, egy szál bükkfáról vagy sudaras fenyőről, de még egy a Karszton korhadó tuskóról sem vagyunk hajlandók lemondani.

Az angol erdész szaktársaink meg fognak minket érteni. Be fogják látni, hogy a mi egységes egészet alkotó erdőkoszorúnk természetellenes szétszaggatását semmiféle elmélettel megokolni nem lehet.

Czillingner János.

A vasbetontalp.

Mintegy három hónappal ezelőtt meglehetősen riadalmat keltett az erdőgazdaság és a fatermelés körében az a hír, hogy az államvasutak a talpfaimport lehető kiküszöbölése céljából a vasbetontalpaknak nagyobb méretű bevezetésével foglalkoznak.

Célszerűtlen lett volna a kérdést addig tárgyalni, ameddig maga az elsősorban illetékes államvasút ebben az irányban legalább bizonyos mértékig meg nem nyilatkozott.

Az akciót aggodalommal néző körök azonban már addig is megkereséssel fordultak a német vasutak igazgatóságához, ahol ezekkel a kérdésekkel már régebben foglalkoznak, hogy tapasztalataikat velük közöljék.

A beérkezett válaszok egyike sem túlságosan kedvező a vasbetontalpakra. Míg a Deutsche Reichsbahngesellschaft főintézősége egyszerűen azt közli, hogy a vasbetontalpakkal eddig csak néhány kísérletet tettek, azt is kisebb mennyiségekkel, s így határozott véleményt nem mondhatnak, addig ugyanennek a vasúttársaságnak müncheni építésvezetősége már szószerint a következőket írja: „Vasbetontalpakkal egész sor kísérletet végeztünk, amelyek azonban nem vezettek kedvező eredményre, mivel eddig még nem sikerült a guruló terhek erőműtani hatásait ártalmatlan módon áthárítani a beton-alátétekre”. Ez az utóbbi nyilatkozat a vasbetontalpakra határozottan kedvezőtlen.

Tudomásom szerint az olasz vasutak kísérleteztek még nagyban, de szintén nem valami kedvező eredménnyel.

Bennünket legelsősorban mindenestre azok az igen értékes kísérletek érdekelnek, amiket a vasbetontalpakokkal a m. kir. államvasutak végeztek.

Az olasz mintájú talpakokkal végzett kísérletek a MÁV-nál sem jártak eredménnyel, egész más szemmel kell azonban nézünk azokat a kísérleteket, amelyeket az államvasutak saját külön szerkezetű, megfelelő tudományos számítások alapján konstruált vasbetontalpakokkal folytattak.

Az Államvasutak két érdekelt osztályának ezzel foglalkozó két kiváló műszaki tisztviselője egy-egy igen érdekes felolvasás, illetőleg előadás keretében számolt be a Magyar Mérnök-és Építészegyletben az eddigi eredményekről.

Nem túlnagy mennyiség, néhányezer darab volt az, amit ebből a típusból kb. 5—6 évvel ezelőtt befektettek, s azóta állandóan megfigyelnek.

A megfigyelések eredményeképpen a befektetett vasbetontalpaknak körülbelül 10 százalékát kellett ez alatt az öt év alatt kicserélni. A többiek ezideig még teljesen beváltak.

Meggyőződésem az, hogy a kérdésről majd csak akkor lehet végleges bírálatot mondani, ha a betontalpak 15—20 éven át fekszen a pályában s anélkül, hogy ezeknek az igen érdekes és értékes kísérleteknek, illetve az ezekből leszűrendő következtetéseknek elébe akarnék vágni, nem tartom a vasbetontalpat a jó talpfával szemben túlságos veszedelmes vetélytársnak.

A vasbetontalpak merevségének a káros hatásai magán a talpfán akkor fognak mutatkozni, amikor a felépítmény megfelelő süppedése következtében a betontalpak közepe is teljesen mereven lesz alátámasztva, amikor tehát a betontalpak hajlításra lesznek igénybevéve.

Tartok tőle, hogy a csavarok beerősítésére használt kis faékek sem fognak túlságos szilárdan megmaradni. Hiszen igen jól tudjuk, hogy a beton a fához nagyon gyengén köt. A beton és a fa összehúzódása a hőmérsékletváltozás következtében igen különböző és az adott esetben ellentétes irányú. Feltétlenül minimális hézagoknak kell tehát a kettő között keletkeznie, amikor pedig a felépítménnyel a csavar útján közvetlenül összefüggő kis fatömb a folytonos rázás következtében úgy fog

működni a talpfában, mint egy fakalapács, ennek pedig csak a beton porlása lehet a következménye. Bármilyen minimális mértékben is, de végeredményben meglazulásra, sínvándorlásra vezethet.

Azt hiszem, hogy ezt az aggályomat a hosszabb kísérletek igazolni fogják.

Végül ma még igen jelentős tényező gyanánt kell számolnunk a költségekkel is.

Maga a felolvasó, aki pedig a betontalp költségeinek számításbavételénél a regiefuvarokat és ezekben mutatkozó különbségeket nem vette számításba, a betontalp költségeit mintegy 50 százalékkal mutatta ki magasabban a telített talpfa költségeinél. A jól telített bükktalpfa tartóssága közel jár a 30 évhez, mert hiszen pl. a szolnoki fővonalon már fekszenek 25 év óta telített bükktalpfák, amelyek még ma is kifogástalan állapotban vannak.

Ha tehát a betontalp 50 százalékkal drágább, mint a telített bükktalpfa, s viszont az élettartama kétszerese is volna a bükktalpfáénál, már megtakarítást nem ér el vele a vasút, mert a bükktalpfánál elért megtakarítás és ennek időközi kamatai addig az ideig, amire a bükktalpfát ki kell cserélni, meghaladják azt a költséget, amibe az új bükktalpfa beszerzése és elhelyezése kerül.

Ha a csak 12—13 éves tartósságú telítetlen tölgytalpfával számolunk is, az eredmény körülbelül ez lesz.

Nem szabad ezenkívül figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a vasbetontalp már maga is mesterséges építmény, amely fenntartásra, időközi javításra szorul, s amelynek a felülvizsgálása is valószínűleg speciálisabb képzettséget fog igényelni, mint a talpfák felülvizsgálása.

Hogy a behelyezés, helyszínre való szállítás több és gondosabb munkát igényel, ennek bizonyítására talán elég lesz felhozni azt, hogy a súlya kb. kétszerese a talpfának, a kocsiba-emeléséhez tehát négy-öt ember szükséges, ezenkívül törékeny, s így dobni nem nagyon lehet, egy szerencsétlenebb elejtés is elég ahhoz, hogy eltörjék, kezelése tehát jóval nehezkesebb.

Ha még hozzávesszük, hogy a csavarkötő fatömbök meglazulása esetén a talpfát feltétlenül ki kell venni, s csak úgy

lehet a tömböt cserélni, s azután visszatenni, azt hiszem, elég bizonyítékot hoztunk fel amellet, hogy a kezelés nehezkesebb.

De azt hiszem, magára a mozgóberendezésre, a mozdonyra és kocsikra sem lesz túlságosan jó hatással a merev vasbetontalpak alkalmazása.

Hiszen aki csak egyszer utazott a budapesti villamossal Kispest felé átszállással, érezte azt a különbséget, ami a kocsirázásában a merev vastalpakra lekötött városi vonalnál és a a rendes vasúti felépítmény mintájára talpfákra szerelt külső vonalagnál érezhető. Hogy ez a rázás nem lesz a mozgóberendezésre előnyös, az kétséget aligha szenved, s azt hiszem, hogy a betontalpakkal folytatott kísérleteknél erre is ki kellene térni. Egyébként is legalábbis túlzott az az aggodalom, amivel különösen a fatermelőkörök a vasbetontalpakkal folytatott kísérletek hírét fogadták.

Egyelőre maga az államvasút 100.000 vasbetontalppal próbál, illetőleg szándékozik kísérletet tenni.

Az államvasút és a kezelése alatt álló helyi érdekű vasutak vonalaiban 13—14 millió darab talpfa van befektetve úgy, hogy a következő években, amikor a néhány előző év túlnagy beszerzéséből származó feleslegek már nem fognak jelentkezni, évente 800.000—1.000.000 darab talpfára lesz az államvasutaknak szükségük.

Ha ebből minden évre le is vesszük a 100.000 darabot, még mindig akkora mennyiség marad beszerzendő, amely mennyiséget a magyar termelés teljes egészében fedezni nem tud.

Hogy mekkora százalékot fedez majd ebből a magyar termelés, az három tényezőt fog megfordulni:

1. az átvételi feltételek megfelelő megállapításán,
2. az árkérdésén és
3. a fanem kérdésén.

Az átvételi feltételek megállapítását illetőleg mindnyájan igen jól tudjuk, hogy az államvasút közel félévszázados részletes szállítási feltételei tarthatatlanok, s ezeknek sok kikötéséhez maga az Államvasút sem ragaszkodott.

Az utolsó esztendőben kétségtelen nehézséget okozott az, hogy a talpfaátvételi osztály teljesen új személyzete mereven

akart ragaszkodni a szerződésben foglalt olyan kikötésekhez, amelyek betartását a MÁV már évtizedek óta nem kívánta és pedig igen helyesen, azért nem, mert nem állott érdekében a szállítást ezeknek a feltételeknek rideg betartásával megnehezíteni.

Az eredmény az volt, hogy a megállapított határidőre az előírt talpfamennyiségek szokatlanul kis része futott be a telítőtelepekre. Ami különben természetes is, mert hiszen voltak olyan átadások, ahol 80—90 százalék erejéig kifogásoltak olyan talpfákat, amelyeket eddig az Államvasút kifogás nélkül átvett. Maga az államvasutak vezetősége is igen jól tudja, hogy a szállítási feltételek nem helytállóak, a kérdéssel már azelőtt is behatóan foglalkoztak, s a feltételek átdolgozását eddig csupán az akadályozta, hogy a háború és kommunizmus utáni állapotok következtében a végleges feltételek megállapítása nehézségekbe ütközött.

Ne vitassuk most már azt, helyes volt-e azon a címen, hogy a szállítók ezeket a szállítási feltételeket aláírták, ragaszkodni olyan követelményekhez, amelyeknek betartását az államvasutak eddig sem kívánták.

Mindenesetre várakozással tekint azonban a magyar erdőgazdaság és a fatermelés az új szállítási feltételek megállapítása elé, amely feltételek, amint hírlik, már a megvalósuláshoz igen közeleső stádiumban vannak.

Reméljük, az Államvasutak vezetősége módját fogja ejteni annak,* hogy a feltételekhez azok végleges megállapítása előtt a magyar erdőgazdaság és fatermelés képviselői, mint igen jelentékenyen érdekeltek, s talán valamennyire mégis csak szakértők, hozzászólhassanak, mert hiszen aligha kívánatos annak az állapotnak a fenntartása, hogy éppen a magyar

* A cikknek kiszedése óta a helyzetben némi változás állott be, amennyiben az államvasutak talpfacsoportja az érdekeltek és pedig a OEE, mint a Magyar Fakereskedők Egyesületének bevonásával az általános szállítási feltételeket letárgyalta.

Bár a termelőérdekeltség minden kívánságát az államvasutak nem honorálták, reméljük, hogy az egyelőre ideiglenesen megállapított új feltételek biztos alapját fogják képezni mindkét fél érdekeit egyaránt kielégítő végleges feltételeknek. (Bíró.)

államvasutak átvételi feltételei legyenek a legkényesebbek és legszigorúbbak úgyszólván egész Európában.

Nézzük most már a másik kérdést, az árkérdést.

Az árak leszorítása ellen az utolsó két évben felmerült panasz különösen a vicinálistalpfnál teljesen jogosult.

Igaz, hogy két és három évvel ezelőtt ebből a talpfaméretből az államvasút igen nagy feleslegeket vásárolt (túlnyomórészt külföldről), s így a két utolsó év kiírásánál a megrendelt mennyiségnek alig néhány százalékat tette ki a vicinálistalpfa az előző évek 40—60 százalékos arányszámával szemben.

Ezekre a kis mennyiségekre azután külföldi cégek igazán a kerükltségeken aluli áron ajánlották visszamaradt vicinálistalpfa készleteiket, s az államvasút ezeket az árakat kényszerítette rá a magyar termelésre is.

Papiroson ceruzával be lehet bizonyítani, hogy a vicinálistalpfaért, ami végeredményben mégis csak megdolgozott műfa, az államvasút nem fizet ezidén annyit a termelőnek, mint amennyit az ugyanazon anyagból kikerülő bükk tűzifáért.

Sőt a vicinális tölgytalpfa ára is olcsóbb a nyers rönkre átszámítva, mint a bükkhasáb tűzifáé.

Hogy ez az eljárás a hazai talpfatermelés fokozására nem alkalmas, azt úgy hiszem, nem kell bizonyítani.

Meggyőződésem azonban az, hogy különösen az utolsó év átvételénél szerzett tapasztalatok erősen fogják éreztetni hatásukat a vicinálistalpfa árában az elkövetkezendő években és pedig annál is inkább, mert a legutolsó évek 20—50.000 talpfájával szemben jó párszázezer darabot lesz kénytelen az államvasút beszerezni.

Valószínűnek tartom, hogy ismét példáját fogják látni annak, mennyire visszafelé sül el az élethez nem símuló, régi időkből megmaradt nyomtatvány merev, bürokratikus alkalmazása.

A harmadik kérdés, ami a magyar fatermelést szintén igen közelről érdekli, a fanem kérdése.

Tölgyeseink túlnyomó része meglehetősen nagymértékben alkalmas talpfatermelésre.

Az utolsó évek küzdelmeinek eredményeképpen az államvasút a szijácsos talpfát ma már átveszi, feltétlenül meg kell

azonban szüntetni azt az árkülönbséget, ami legutóbb a szijácsos és szijácsmentes talpfa között fennállott.

Az igazságnak megfelelően nyíltan is igazolnom kell azt, hogy mint egyik nagyobb termelő, én ajánlottam először azt, hogy a szijácsos talpfánál bizonyos árengedményt kössenek ki és pedig elsősorban azért, hogy a szijács ellen fennállott előítéletet áttörjem.

Ma már az Államvasutak műszaki osztályai igen jól tudják, hogy amennyiben telítésről van szó, a szijácsos tölgytalpfa sokkal értékesebb a szijácsmentesnél.

Amíg ugyanis a szijács a telítőanyagokat teljes mértékben felveszi, s még évtizedek múlva is alig mutatja a korhadásnak némi jelét, a gesztbe a telítőanyag egyáltalában nem hatol be, illetőleg csak néhány mm.-re, úgy, hogy ha a tölgytalpfákat nem fogják a sinék megerősítési helyén előfűrni, a síncsavarok meglazulása 12—15 évi használat után a telített tölgytalpfáknál is aligha lesz elkerülhető.

Egyébként tölgytalpfából, különösen vicinálisoknál, a magyar termelés meglehetősen szállítóképes.

Roszsabbul állunk és gyengébben a bükktalpfa dolgában.

Bükköseink erősen megapadtak és különösen a nagymérvű tömegtermelésre alkalmas vidékek mind idegen megszállás alatt nyögnek. Azzal kell tehát számolnunk, hogy túlkoros, másképen nem értékesíthető idős bükkállományaink elestek, s a megmaradt területeken vágásra kerülő 60—100 éves állományokban az erősebb méretű anyag elsőrendű műfát ad.

Ebből pedig a mai viszonyok között talpfát termelni nem lehet.

Megmaradnak tehát azok a törzsrészek, amelyek vékonyabb méretűek, vagy egyéb ok miatt másra, mint talpfákra, nem alkalmasak.

Itt viszont a tüzifatermelés az államvasutak által legutóbb fizetett árak és a legutolsó átvételi módzatok mellett igen veszedelmes konkurrens a talpfatermelésnek.

Érthetetlen az az idegenkedés, amivel az államvasút az úgynevezett egyes talpfák, vagyis az olyan talpfákkal szemben viseltetik, amely talpfák a fa belét teljes egészükben tartalmazzák.

Legtöbbnyire legfiatalabb, álgesztmentes, egészséges anyag amely a telítőanyagokat is sokkal jobban felveszi, a legtöbbnyire teljesen a rostok mentén van megmunkálva.

Mind a három tulajdonság az államvasút szempontjából csak érték.

Az egyetlen számottevő hátrány az, hogy az ily talpfa valamivel könnyebben hasad, mint a polygonszerűleg faragott talpfa.

A hasadás ellen azonban mindenféle talpfánál védekezni kell, s itt rá kell mutatnunk arra, hogy az államvasutak által alkalmazott, s különösen a legutolsó évben bevezetett talpfa-kapocs gyakorlati értéke minimális.

A tulajdonképeni védekezés a talpfahasadás ellen a talpfák pántolása. Igaz, hogy ez drágább, de olyan tömeges alkalmazásnál, amilyenről itt szó lehet, a költségeket feltétlenül erősen lehet redukálni.

Nem volna helyes, ha az államvasút minden talpfa pántolását követelné a szállítóktól, mert hiszen végeredményben ezt a munkát így sokkal drágábban fizetné meg, mintha tömegmunka formájában maga végezné a telítőtelepeken azoknál a talpfáknál, amelyeknél erre még szükség van.

S a hasadás szempontjából talán teljesen indokolatlan az az ellenszenv, ami a görcsös anyagból készült talpfával szemben megnyilvánul, mert hiszen mindnyájan tudjuk, hogy az ilyen görcsös, vagy hullámos rostú fa sokkal kevésbé hasad, mint az egyenes rostú. Igaz, hogy ezeknél feltétlenül eléje kell fűrni a szegeknek vagy csavaroknak, de ugyanezt, ha nem akarták a talpfa jórészét széthasítani, az egyenes, görcsmentes talpfánál is meg kellett tenni.

Mindezeket egybevetve azonban az a meggyőződés, hogy a bükktalpfából is elég számottevő mennyiséget tud a magyar termelés megfelelő ártételek mellett előállítani.

Célszerű volna azonban, ha ezen az eddig is használatban volt két fanemen kívül az államvasút egyéb fanemekkel is tenne kísérletet.

Ide kellene sorolnom elsősorban a sokak által annyira gyűlölt gyertyánt, mint amely egyenletes, szívós, s jó felvevőképességénél fogva telítve valószínűleg igen jó talpfát adna.

Ennek az értéke azonban ma legalább 50 százalékkal nagyobb, mint a csak talpfatermelésre alkalmas tölgyanyagé, sőt 25 cm.-t meghaladó méreteknél az árkülönbség még ennél is nagyobb, ebből tehát talpfát termelni nem lehet.

Nagy mennyiségben jöhetne azonban számításba, természetesen csak telített állapotban, a cser, melynek beszerzési ára alig lenne valamivel magasabb a büknél, telítése azonban jóval olcsóbb lenne, mert hiszen kevesebb telítőanyagot vesz fel.

A háborús évek alatt tett az államvasút csertalpfákkal kísérletet, de úgy tudom, hogy telítőanyag híján, telítetlenül fektették azokat be.

Mindenesetre célszerű volna, ha évente 40—50.000 darab telített cser talpfával tenne az államvasút kísérletet, mert azt hiszem, megfelelően telítve, tartósságuk nem maradna a telített bükké mögött.

Itt volna még talpfára alkalmas anyagnak a szil is, amely iránt az utolsó években a kereslet meglehetősen megcsökkent, s a mai árak mellett a sziltalpfa alig kerülne a bükktalpfánál valamivel többbe.

Az erősen szijácsos, fiatalabb anyagot igen jól lehet telíteni, s megvolna az az előnye a többi talpfaanyaggal szemben, hogy igen keveset, vagy egyáltalában nem hasad.

Végül azt sem találnám célszerűtlennek, ha néhányezer erdei fenyő-, fűz- és nyártalpfával is kísérletet tennének, természetesen szintén telítve, kisebb forgalmú vonalakon.

Igaz, hogy ezekhez a fanemekhez feltétlenül szükséges lesz a fenyőknél eddig is alkalmazott gyertyánköldök a sín-csavarok megerősítésére, de nem merném előre állítani azt, hogy különösen a kisebbforgalmú vonalakon, az ezekből a fanemekből készült telített talpfák nem tennének jó szolgálatot.

Összevetve az eddigiek eredményét, a vasbetontalpat ma még egyáltalában nem tartom a talpfa veszélyes versenytársának.

Az átvételi feltételek megfelelő megállapítása, s az utóbbi fanemekkel való kísérletezés feltétlenül módot nyújtanak a magyar termelésnek arra, hogy a szükséglet fedezésében nagyobb mértékben vegyen részt.

Ezer indokunk szól annak a jogosultsága mellett, hogy az árak tekintetében is kedvezőbb elbírálást igénylünk a külföldi ártételeknél.

Van azonban a támogatásnak még egy módja, amelyet véleményem szerint valószínűleg eredménnyel kérhetne a magyar termelés.

A versenytárgyalások kiírása és a lekötések idején darabszámszerinti pontossággal nem lehet a szállítható talpfameny-nyiséget megállapítani.

A komoly termelő óvatos, inkább kevesebbet ajánl, mint többet, s a legtöbb komoly termelőnél az az eset következik be, hogy a talpfára még alkalmas anyagokat tüzfára kénytelen bedolgozni azért, mert különösen a bükkfalpfánál az államvasutakon kívül más vásárlója nincs.

Nem látnám semmi akadályát annak, hogy a magyar termelők által előállított többleteket akár a felajánlott mennyiség 30—50 százaléka erejéig is az államvasút átvegye.

Mert mi lenne ennek a következménye?

Mivel a magyar termelés a szükségletnek csak 50—60 százalékát tudja fedezni, az államvasút megkapná a következő évi szükséglet 25 százalékát is mint maximumot, s így a következő évben annyival kevesebb külföldi talpfát kellene mindig beszereznie.

Ha a talpfákat — mint a legutolsó évben — mind telítik, az eredmény csak az lesz, hogy a tavaszi kicseréléshez több talpfa marad rendelkezésre.

A költségvetési hitel szempontjából akadály nincsen, mert ezek a többletek mind a polgári év második felében, tehát a következő költségvetési év terhére lesznek elszámolhatók.

Végül a vételár tekintetében sem lehet akadály, mert hiszen egy 80—90 százalékos előleg kifizetése ellenében a magyar termelés készséggel fogja vállalni azt a kikötést, hogy ha a következő év beszerzési árai olcsóbbak lesznek, a tényleges többletért csak ezt az olcsóbb árat kapják meg.

Szükségesnek látom, hogy ezekkel a kérdésekkel az egyesület is foglalkozzék és pedig annál inkább, mert ezeknek a gyengébbmértű választékoknak a megfelelő elhelyezése, s a

külföldi termelésnek a MÁV. fogyasztásából való lehető kiszorítása elsősorban erdőbirtokosainknak és így az erdőgazdaságnak is jelentős érdeke.

Biró Zoltán.

A Máv. tarifapolitikája és az erdőgazdaság.

A trianoni szégyenbéke következményeként erdőségeinknek 86 százaléka veszett el, a Kárpátok erdőségekké borított hegyoldalai idegenek kezébe kerültek és így a megmaradt mezőgazdasági területek faszükségletének csak egy igen csekély hányadát képes a magyar erdőgazdaság hazai származású fa-terményeivel kielégíteni. Joggal reménykedhettek tehát erdőbirtokosaink abban, hogy a belföldi származású faanyagok mindig megfelelő áron találjanak a belföldön elhelyezésre. És mégis azt látjuk, hogy az osztrák, cseh és lengyel faimport nemcsak azokat a fogyasztóhelyeket hódítja meg, amelyek a földrajzi fekvés folytán hozzájuk kedvező fuvarviszonylatban fekszenek, hanem olyan helyekre is el tud jutni, amelyek különben belföldi termelők fogyasztói közé tartoznának.

Csonka hazánk területén a Dunántúlnak maradt legtöbb erdeje. Fenyőállományaink is csaknem teljes egészükben a Dunántúl területére szorítkoznak. Az alábbiakban tehát csak a dunántúli fakereskedelmi viszonyokat vehetjük figyelembe, mert hiszen a nagy Alföldnek fával való ellátása közeli belföldi erdők hiányában egyedül a legközelebbi szomszédos államokból származó fával lehetséges. És ha mégis azt látjuk, hogy az idegen származású fa nemcsak az Alföldre jut el, hanem a Dunántúlnak erdőkben nem szűkölködő hazai fűrésztelepek közelébe eső részeibe is, gondolkozóba kell esnünk, mert nyilvánvaló, hogy ez a körülmény nem magyarázható a világháború elvesztése folytán keletkezett szomorú helyzetünk egyszerű odavetésével.

A fa, mint értékéhez képest nagysúlyú kereskedelmi áru, a drága vasúti fuvardíjakat nagy távolságokra nem bírja ki. Ez világosan megnyilvánul minden észszerűen kormányozott

faexportáló ország tarifapolitikájában. Hogy ne menjünk időben messze, a közelmúltban láthattuk a lengyel és csehszlovák származású fa rohamos térhódítását hazánkban a román származású fa kárára. A magyarázat igen egyszerű; a román viteldíjak sokkal magasabbak, csaknem kétszer olyan magasak, sőt egyes távolságokban még magasabbak, mint a lengyelországi és csehszlovákiai viteldíjak (természetesen aranyértékre vonatkozik az összehasonlítás). Hogy az illető ország pénzügyi szempontjából melyik a helyesebb, a romániai fának a lengyelországi és csehszlovákiai fa által való rohamos kiszorítása hazai piacunkról világosan megmutatja.

Hasonló esettel állunk szemben a Dunántúl egyes vidékein is azzal a különbséggel, hogy itt a hazai termelésű faanyagoknak támaszt vérig menő versenyt a Máv. tarifapolitikája az osztrák és cseh származású fa nem jelentékeny előnyére.

Szinte hihetetlenül hangzik, hogy a rendkívül nagy szociális terheket viselő osztrák és cseh termelők képesek legyennek a csekély hazai termelésnek érzékeny károkat okozni. Hogy ez tényleg így van, könnyen beláthatjuk, ha a háborúelőtti fuvardíjtételek változását vesszük összehasonlítás alá a volt Monarchia területén. A háborúelőtti viteldíjak 100 km-es távolságon Ausztriában 8.5, Csehszlovákiában 30.5, Jugoszláv királyságban 20.4, Lengyelországban 3.4, Magyarországon pedig 67.8%-al emelkedtek. A 200 km-es távolságon pedig Ausztriában 36, Csehszlovákiában 27.9, Jugoszláv királyságban 29.1, Lengyelországban 8.1, Magyarországon pedig 76.7%-al emelkedtek. Hogy a kép teljes legyen, lássuk a 300 km-es távolság díjtételeinek változását is. Ennél Ausztriában 42.1, Csehszlovákiában 26.2, Jugoszláv királyságban 35.5, Lengyelországban 16.8, Magyarországon pedig 94.4%-al magasabbak a fuvardíjak, mint a háború előtt. Romániában 100 km-re 78%, 200 km-re 109.3 és 300 km-re 128% a viteldíj emelkedése! Ehhez megjegyzést tenni felesleges, a lengyel és csehszlovák fa térhódítása mindennél szebben mutatja a román tarifapolitika esztelenségét! A fentiekből az eredményt megállapítani nem nehéz. Az osztrák, vagy a felvidéki termelő, bármily messze legyen is telepe határainktól, a mi fuvardíjainkhoz képest nevetségesen olcsón dobja árúját a magyar határra. És ha még

azt is tekintetbe vesszük, hogy az ú. n. törttarifák fogalma Ausztriában is, Csehszlovákiában, sőt a Jugoszláv királyságban is már régen a múlté, csak nálunk fojtogatja még a termelést, el kell készülnünk arra — feltéve, hogy a viszonyok gyökeresen nem változnak meg rövid időn belül —, hogy a múlt évben már a kb. 100 millió aranykorona értékű faimport még nagyobb, kétségbeejtően magas összegre fog emelkedni a hazai termelés háttérbe szorítása folytán.

Hogy a törttarifa elavult rendszere mit mívelhet, e lapok hasábjain szakmánk egyik legkiválóbb egyénisége anak idején kimutatta azzal, hogy összehasonlította a Sarajevo—Budapest és Récics, Lenti, Csömödér—Páka (Zala m.)—Budapest távolságok viteldíjait, amiből az tünt ki, hogy az előbbi jóval olcsóbb, mint az utóbbi, aminek az oka a magas magyar fuvardíj és a tört tarifák. Ugyanezt igen sok más esetben is ki lehet mutatni.

A történelmi Magyarország vasúthálózata akként volt megépítve, hogy a perifériák a lehető legjobb vasúti összekötéssel kapcsolódtak az ország szívéhez, a fővároshoz. A trianoni eszeveszett határok derékban szelve át az ország főútóereit, a vasúti fővonalakat, egész közeli helyek kedvező vasúti összeköttetését tették tönkre. Ez is igen lényeges mértékben kedvez a külföldi termelőknek, a hazai termelés kárára. Ezen csak a megfelelő összekötővonalak sürgős megépítésével lehet segíteni. Ezeknek a munkálatoknak már régen folyamatban kellene lenni. Lehetetlen az az állapot, hogy egymástól 40—50 kilométerre fekvő vidékek 3—4-szeres kerülővel közlekedhesenek vasúton.

És most még egyet. Hazai fenyőállományaink legnagyobb részét erdeifenyő alkotja. Amíg erdeifenyő fűrészeltfából 25—26 m³ rakható 15 tonna súlyra, addig ugyanolyan szárazsági állapot mellett luc- és jegenyefenyőből 30—32 m³ rakható. Ez annyit jelent, hogy az egyébként is kedveltebb luc-jegenyefenyőből készült fűrészeltfa, amely legnagyobb részben külföldi származású, 20—22%-al olcsóbban jut el a fogyasztóhoz, mint a hazai termelésű, kevésbé tetszetős, de tartósabb erdeifenyő fűrészeltáru. Szerény véleményem szerint a Máv-nak sem pénzügyi, sem pedig adminisztrációs tekintetben

nem okozna nagyobb nehézséget a hazai származású erdei-fenyőre díjkedvezményt adni, ill. külön díjtételt szabni rá.

Megállapíthatjuk végül, hogy a Máv faviteldíjai sem az erdőgazdaság, sem pedig az ország érdekeit nem támogatják. Egy ország gazdasági fellendülése az építkezések fellendülésével jár együtt. Az építkezések főanyaga ma még a fa. De hogy jusson el a fa a fogyasztóhoz, amikor lehetetlen fuvardíjakat kell a szállításért fizetni.

Amint fentebb említettük, a mult év folyamán kb 100 millió aranykorona értékű fát hoztunk be a környező államokból. Ez a legnagyobb tétel úgy értékre, mint pedig mennyiségre külkereskedelmi mérlegünk passzív oldalán. Ennek a tételnek csökkentésére feltétlenül törekednünk kell. A fogyasztást mesterségesen korlátozni nem szabad, mert ez visszaesést okozna az ország gazdasági fejlődésében. A belföldi termelést kell tehát elősegíteni. Megmaradt erdősegeink a jövőben kétszer annyi értékű fatermést adhatnánk okszerű gazdálkodás mellett, mint amennyit ma adnak. Ehhez befektetésre, áldozatokra volna szükség, amit erdőbirtokosaink mindaddig — egész érthetően — nem hajlandók megtenni, amíg nem látják biztosítva az erdők megfelelő jövedelmezőségét, amely első-sorban a Máv ezidőszerint feltétlenül észszerűtlen, helytelen és következőképp káros tarifapolitikájának a megváltoztatásától függ.*

Szy Géza.

* Nem szabad említés nélkül hagynunk azt sem, hogy néhány nappal ezelőtt úgy a román, mint pedig az osztrák vasutak vezetősége igen jelentékeny tarifamérsékléseket vett tervbe a legrövidebb időn belül való életbeléptetésre különféle faanyagok szállításának megkönnyítése végett. A Máv-nak nem lehet ezt a körülményt figyelmen kívül hagyni, mert ez a hazai termelés teljes tönkretételére vezet, különösen a dunántúli részen. Az eddig is rendkívül súlyos helyzet katasztrofálissá fog rosszabbodni. Feltétlenül le kell szállítani a Máv faviteldíjait, mert különösen az osztrák verseny alapjaiban fogja megrendíteni Dunántúl erdőgazdaságait, ha gyors segítség nem jön!

Szy Géza.

Az új erdőtörvényről

II.

(Folytatás.)

C) Az erdőfenntartás követelményei az erdőgazdálkodással kapcsolatban.

Ha valamely gazdálkodási ágánál szükség van *céltudatos tervszerűségre*, úgy elsősorban az erdőgazdaságot állíthatjuk mintaképpül előtérbe.

Itt kapkodni, évről-évre elveket változtatni *súlyos bűnhődés nélkül* nem lehet.

Az erdőmívelés természetéből folyik, hogy gazdasági ter-
vünket nem egy évre, nem néhány évi vetésforgóra, hanem a legtöbb esetben többszöri emberöltőt meghaladó időszakra kell elkészítenünk, ha azt akarjuk, hogy gazdálkodásunkban *rend és rendszer* uralkodjék, s ha azt célozzuk, hogy az erdőtökének egyik leglényegesebb eleme, a faállomány tőkége meg ne csorbítottassék, ha biztosítani akarjuk, hogy az erdő hivatásának, gazdasági céljának valóban megfeleljen.

Meg kell gyökereztetni tehát a köztudatban azt a fel-
fogást, hogy az erdő mint *tőke sajátos természeténél fogva* csakis abban az esetben felel meg rendeltetésének, csakis abban az esetben teljesíti úgy a birtokos, mint a közérdek szem-
pontjából hivatását, ha a faállomány tőkége is csorbíthatatlan.

Mindenki előtt nyilvánvaló, hogy az erdő jelenlegi birto-
kosa által fakészletétől teljesen megfosztott erdőbirtok nem csupán az illető birtokosra és szerencsétlen jogutódjára nézve lesz súlyos anyagi teher, hanem egyben *mérhetetlen károk forrása a közre nézve is*.

A letarolt erdővidékek egész közönsége megszenvedti ezt az erdőpusztítást.

Megszenvedti a mezőgazda, akinek mezőgazdasági földjeit teszi tönkre az immár szabadon lerohanó áradat, megszenvedti a nagyközönség, amely évtizedekre megfosztatott természetes tüzelőjétől, az erdő klimatikus hatásától, megszenvedti a helyi kisipar, a legszegényebb munkásosztály, megszenvedti az állam az adóalanyok ideiglenes tönkretételével, a munkaalkalmak megszűntetésével.

Megengedhető-e tehát a köz szempontjából az, hogy az erdő birtokosa akár öntudatlanul, akár könnyelműségből — *saját jól felfogott érdekei ellenére is* ennyi kárt okozhasson, s az ország termőföldjének egy részét évtizedekre, sőt hosszabb időre is elvonja gazdasági rendeltetésétől, megfossa gazdasági használhatóságától?

Ugyebár nem.

Következik tehát ebből, hogy az erdőfenntartás követelményei még nincsenek kimerítve azáltal, hogy törvényes rendelkezések úgy ahogy biztosítják az újraerdősítés kötelezettségét és hogy csak egyes birtokkategóriák vannak rendszeres gazdálkodásra kötelezve.

Ennél a lépésnél, amely 1879-ben még csak kezdő lépés volt, nem szabad megállanunk, mert hiszen akkor egyszer csak oda lyukadunk ki, hogy a rendszeres gazdálkodásra eddig még nem kötelezett erdőbirtokok helyén — tisztelet a csekély kivételnek — *a legjobb esetben csupán értéktelen fiatalosokat fogunk találni.*

Ez így nem mehet tovább.

Törvényben kell megállapítani azt az éles határvonalat, ameddig az államnak az erdőgazdálkodásba beavatkozni nemcsak joga, hanem közérdekből egyenes kötelessége, mindenkéltől pedig a törvényben kell elrendelni, hogy minden erdőbirtokos *köteles erdejét rendszeres gazdasági üzemterv szerint kezelni.*)*

Az éremnek azonban másik oldala is van.

Egyidejűleg meg kell szüntetni minden olyan felesleges beavatkozást, zaklatást, észszerűtlen korlátozást, hatalmaskodásra alapot szolgáltatató rendelkezést, amelyek az erdőgazdálkodást megbénítják s emellett az erdőbirtokosok elkeseredésére adnak okot.

Ezenkívül minden vonalon biztosítani kell a jogorvoslat lehetőségét.

Másfelől a beavatkozás mértékére nézve abból az alapgondolatból kell kiindulnunk, hogy az állam közérdek jogcímén

* Ez az új törvényalkotás sarokpontja, amint ezt *Rochlitz Dezső* az „*Erdészeti jogelveinkről*” az 1918. évben írt kitünő tanulmányában megdönthetetlen bizonyítékok felsorolásával megállapította.

az üzemtervszerű kötelezettség általánosítására nézve csakis olyan mértékű korlátokat állíthat fel, amelyek feltétlenül *szükségesek*.

Ezért a rendszeres gazdasági üzemterveknek ma ismert alakját is egyszerűsíteni, a 14500—1920. F. M. számú utasításnak főlegesen költséget okozó rendelkezéseit módosítani kellene.

Az állam joggal megkövetelheti minden erdőbirtokostól, hogy erdőbirtokának határait rendben tartsa, hogy erdőbirtokáról a rendszeres gazdálkodás céljaira alkalmas egyszerű, világos, *a saját gazdasági szükségleteinek megfelelő*, a közérdek szempontjából sem kifogásolható üzemtervet készíttessen s erdejét ennek rendelkezései értelmében kezelje. Ebbe az üzemtervbe csak a legszükségesebb adatok (az általános erdőleírás, tértáblázat, részletes erdőleírás, korosztálytáblázat, valamint a részletes tervek és nyilvántartási jegyzőkönyvek) foglalandók csak be.

Ennek az egyszerű, rövid, kevés költséggel összeállítható kis üzemtervnek elkészítését kivétel nélkül pl. *minden 100 k. holdon felüli erdőbirtokostól meg kellene követelni*.

Egyszáz holdon alul az üzemtervet egy egyszerű erdőleírás pótolhatja.

Ha azután egyes erdőbirtokostípusok (állam, egyházak, községek, hitbizományok stb.) vagyonszerzési érdekből komplikáltabb, részletesebb üzemtervek összeállítását óhajtják, ennek csak örvendhetünk, azonban erre már nem erdőfelügyeleti szempontból van szükség.

Ilyen rendteremtés az erdőbirtokosra nézve semmi tekintetben sem lehet hátrányos, sőt egyenesen előnyös, a közre nézve pedig valóban áldásos.

Felmerülhet az az ellenvetés, hogy az erdőbirtokos osztály a mai nehéz időkben ennek a feltételnek megfelelni nem tud.

Miután az üzemtervszerű gazdálkodást részben a közérdek kívánja meg, az állam a költségeknél segédkezet nyújthatna adóelengedés vagy mérséklés kilátásba helyezésével.

Viszont ami a szakértői munkaerő kérdését illeti, ilyen országos tömegmunka semmikor sem végezhető el ilyen előnyösen és alkalmasabb időpontban, mint éppen ma, amikor

erdőmérnökeink jelentékeny része állás és munka nélkül tengődik.

A gyakorlati megoldásra tehát a mai idők kiválóan alkalmasak, nem is említve egy ilyen intézkedésnek jótékony szociális kihatását.

Ugyanígy állunk a taktikai szempontokkal.

A háborús világban termett, de azóta még mindig érvényben tartott, helyesebben megfelelő törvényes intézkedéssel nem pótolta 3296—1918. M. E. kormányrendelet olyan légkört teremtett erdőbirtokosaink körében, amelytől — megfigyelésem szerint — az erdőbirtokosok az üzemtervszerű kötelezettség általánosítása árán is örömmel szabadulnak meg.

Ha megértetjük erdőbirtokosainkkal egyfelől azt, hogy a fentebb említett egyszerű keretek között megalkotandó üzemterv nem valami ördögös, új kényszerzubbony, hogy elkészítése nem is kerül olyan sok költségbe és munkába, mint amely költség nem állana arányban az adózás révén megnyerhető állami kedvezménnyel; ha megértetjük velük másfelől azt, hogy ezáltal egyszerre megszabadulnak az évről-évre való kérvényeztetésektől, az engedélyezések örökös bizonytalanságától, különféle beosztású állami szakembereknek a szakkérdéseket különféle képen és különféle szempontból értelmező rendelkezéseitől, — kötve hiszem, hogy nem kapnának örömmel az ajánlott változtatáson.

A mai helyzet e tekintetben is kifogásolható, mert a még mindig fenntartott hiányos háborús rendszer és az összebogozott erdészeti közigazgatás a birtokost nem egy esetben megfosztja a szabályszerű *jogorvoslat* lehetőségétől.

Nem lévén rendezve az állami beavatkozás szükségességének mértéke, maguk a hatósági közegek lehetnek nem egyszer a legnagyobb kétségben aziránt, vajjon jogszerűen támaszthatják-e alá véleményüket avagy intézkedéseiket a közérdek kívánalmaival vagy sem?

Ez a kérdés annyira tág értelmezést nyerhet, hogy ebben a rövid kis közleményben nem is kísérlem meg fejtegetését.

Csupán néhány kiragadott példára hivatkozom, így a vágásforduló és az üzemmód meghatározására, valamint a fanemek megválasztására.

A vágásforduló és üzemmód megállapítása a *termőhelyi igényeken kívül* elsősorban az erdőbirtokos gazdasági érdekeitől, szükségleteitől, ezek egyéni mérlegelésétől függ s véleményem szerint igen ritkán kellene előfordulni annak az esetnek, amikor az államhatalomnak ebbe az elhatározásba *közérdek jogcímén bele kell erőszakkal avatkozni.*

Ugyanígy állunk a fanemek kérdésével is.

Mert közérdekkel megokolni azt a hatósági rendelkezést, hogy valamely erdő a birtokos akarata ellenére ne 80, hanem 100 éves vágásfordulóban kezeltessék, avagy akarata ellenére erdeje ne akáccal, hanem valamely más divatos fanemmel erdősíttessék be, olyan messzemenő erőszakos beavatkozásnak vélem, amelyet semmiesetre sem helyeselhetünk, még abban az esetben sem, ha szakszempontról a hatósági szakvélemény némileg helytállóbb volna is.

Hangsúlyozom, hogy tényleg lehetnek esetek, amikor ilyen beavatkozásra szükség van, de véleményem szerint ennek kell a kivételnek lenni és nem megfordítva.

Ezek a messzemenő beavatkozások azok, amelyek elmérgezik a helyzetet, amelyek amellet, hogy jogszerűségük legalább is vitás, nem egy esetben szakszempontról sem állják meg a helyüket.

Ez utóbbi eset azonban már egyenesen súlyos beszámítás alá esik.

Emlékezzünk csak vissza a közelmúltban az akác kiméletlen irtására, holott köztudomású, hogy ez a fanem áldás a magyar földre.

Kérdem, vajjon az ily módon tényleg okozott kárt ki téríti meg? Vajjon csupán erkölcsi felelősséggel állunk-e itt szemben?

Igy pl. hány esetben igen gazdaságosan és teljes szakszerűséggel lehetne alkalmazni a mezőgazdasági köztesművelést, mint rendkívül olcsó és jó felújítási módot. De nem egy esetben nem élhet vele az erdőbirtokos, mert egy nemrégiben felállított dogma azt rendeli, hogy a mezőgazdasági köztesművelés 2 évnél tovább nem tarthat, éppúgy a középhegység fensíkjain, mint az ártér buja lapályain.

Azért, hogy valamikor visszaéltek ezzel a felújítási mód-

dal, generálisan büntetni az egész országot és az utódokat, mégsem lehet megokolt.

Hiszen mindenki tudja, hogy a kétévi mezőgazdasági köztesmívelés gyakorlatilag a legtöbb helyen egyáltalán végre sem hajtható, mert hol találunk erre vállalkozót, amikor az első évet úgyszólván a gyökerek, tuskók kiszedésére, a talaj kitisztítására kell fordítani.

Amikor az egyik oldalon közérdek jogcímén ilyen mereven védjük a buja erdei talaj esetleges kizsarolását, ugyanakkor évtizedeken át ölbetett kézzel nézzük a kopárok keletkezését.

Van-e ebben következetesség?

Vagy egy újabb példát.

Kivétel nélkül valamennyien értékeljük és elismerjük a természetes felújítás rendszerének nagy előnyeit, mindamellett mégsem látnék elegendő *jogalapot* arra, hogy közérdek jogcímén akarata ellenére azt rákényszerítsük valamely erdőbirtokosra. Ennek a rendszernek *kötelező* meghonosítása oly sok mellékkörülménytől függ, hogy *általános* rendelkezés alapján jogos magánérdekek sérelme nélkül meg sem valósítható.

Ezeket a szakszempontról legtöbbször igen kívánatos, de nem *feltétlen szükséges* követelményeket nem célszerű merev, általános rendelkezések kereteibe foglalni, hanem legfeljebb csak mint vezérelvet szem előtt tartva, az erdőbirtokos meggyőzésével esetről-esetre az üzemterv rendelkező részébe foglalni.

Ha az erdőbirtokos érezni fogja, hogy gazdasági érdekei az üzemterv összeállítása alkalmával teljes mértékben figyelembe lesznek véve, akkor az üzemtervet sem fogja többé ellenséges érzülettel fogadni, nem fogja azt szükséges rossznak tekinteni.

Az erdőfenntartás kérdésének egy másik sarokpontja a szakképzett *kezelő- és őrzőszemélyzet alkalmazásának kötelezettsége*.

Ez következik az előbbi megokolásból. Közérdek az erdőnek rendszeres gazdasági üzemterv szerint való kezelése s éppúgy közérdek, hogy az üzemterv rendelkezéseinek végrehajtása szakképzett egyének kezében legyen, hogy az erdőt,

ezt a könnyen megkárosítható nemzeti vagyont, szakképzett erdőőri személyzet védje.

A szakképzett erdőőri személyzet alkalmazásának kötelező elrendelésénél nagyobb nehézségre nem kell számítanunk, azonban gyakorlatilag nehezebben keresztülvihető a szakképzett alkalmazottakkal való kezelés kötelező elrendelése.

Ez annyira sokoldalú szempontból megvizsgálandó és eldöntendő kérdés, hogy itt tökéletes rendet teremteni, teljesen egyenlő elbánást alkalmazni úgyszólván lehetetlen.

Elsősorban fogas kérdés annak a határvonalnak, annak a munkaterületnek szabatos kijelölése, amelyen innen vagy túl, *közérdekből*, feltétlenül *erdőmérnöki minősítéssel bíró kezelésre van szükség*.

Ennek a nehéz kérdésnek elbírálásánál segédkezet nyújthat egyfelől a jelenleg meglévő helyzet, amelynek visszafejlesztését megengednünk nem szabad, illetőleg a statusquonak jogalap megjelölése nélkül való fenntartását vehetjük alapul — mint minimumot —, ezenfelül pedig legcélszerűbb volna ezt a kérdést általános irányelvek megrögzítése mellett az *üzemterv keretében esetről-esetre*, kellő jogorvoslat biztosítása mellett rendezni.

Általában az üzemterv az a gerinc, amelyre joggal támaszthatjuk az összes közérdekű követelményeket, az az aranyhíd, amelyen keresztül a legkényesebb feladatok és célok elérhetők lesznek.

Igy a régi törvényalkotásunkban megelégedtünk azzal, hogy a kihasznált erdőrész felújítását — mint mondtam — úgy ahogy biztosítottuk.

Ezúttal tovább mehetünk egy, sőt több lépéssel, mert az üzemtervi kötelezettség általánosítása módot fog nyújtani az *erdőápolás* (tisztítás, gyérítés stb.) rendszeresítéséhez, aminek előnyeit — úgy a tömegtermelés, mint minőségi kiválasztás terén — elsősorban az erdőbirtokosok fogják élvezni.

Rendszeres szabályozást nyerhet ezúton a *legeltetés* sokat vajudott kérdése is.

A legeltetés a szabadjára hagyott magánerdőbirtokokon mérhetlen károkat okozott, de talán még nagyobb kárt tesz

azokon a kifejezetten *erdőtalajokon*, amelyek az annak idjén lefolytatott birtokrendezési eljárások során szakszemponatok figyelmenkívülhagyása mellett kerültek ki az erdők állományából s amelyeket talán néhány évtized múlva az akkori kopárterületek törzskönyvében fogunk vizontlátni.

Az erdőfenntartás érdekeit igen közlelről érinti a *vadgazdaság* állapota.

Teljes tudatában vagyunk annak az óriási értéknek, amely a tökéletes összhangban kezelt erdő- és vadgazdaság szerencsés együttműködése révén az erdőbirtokosnak és a köznek egyaránt hasznára van.

Ennek az egyensúlynak a vadgazdaság mértéken felüli fokozásával való *megbontása* azonban mérhetlenül súlyos következménnyel járhat az erdőgazdaságra s így már magában véve ez a körülmény is parancsolólag szól amellett, hogy az erdőgazdának a vadgazdaság vezetését *erdőfenntartási* szempontból semmi körülmények között sem szabad kezébe kiadnia.

(Folyt. köv.)

Báró Waldbott Kelemen felszólalása a felsőházban.

Ritkán akad szószólónk a parlamentben, de még ritkábban teszünk szert olyan közéleti harcosra, aki ebben a tárgykörben olyan tájékozottságot árul el, mint *Waldbott* Kelemen báró.

Közelebről megismertük egyéniségét és szaktudását, akik részt szoktunk venni a *Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületének közgyűlésein*, azt hisszük azonban, hogy egyfelől szolgálatot teszünk szakközönségünknek, másfelől hálnkat rójuk le báró *Waldbott* Kelemen tagtársunk előtt, ha felszólalását, a bennünket közelebről nem érintő szőlőgazdasági kérdések fejtegetésének mellőzésével, egyébként teljes szövegében adjuk közre:

Báró Waldbott Kelemen: Nagyméltóságú Elnök Úr! T. Felsőház! Magyarország különösen a mai helyzetében kimondottan agrárállam és így nem csoda, hogy gazdasági életünk minden egyes ága számtalan szál-

lal egybe van kapcsolva összes agrárkérdéseinkkel és hogy kereskedelmünk, iparunk, pénzforgalmunk, sőt egész államháztartásunk a legszorosabb kapcsolatban áll agrártermelésünkkel, amely úgyszólván mindezeknek alapját képezi. (Úgy van!) Gondoljunk csak arra, hogy mit jelent az országnak egy jó termés, aratás. Merem állítani, hogy egy agrárországban az őstermelés képezi az egyedüli biztos alapját nemcsak a gazdasági életnek, kereskedelemnek, iparnak, hanem egyszersmind a kulturális fejlődésnek is, sőt döntő tényezője a külpolitikai irányításnak.

Sajnos, nekünk nincs boldogító tengerünk, nincs gyarmatunk, ahonnan gazdagító kincseket, nyersárút, értékes árucikkeket hozhat be az országba. Nincs számottevő, exportképes bányászatunk, alig van független, a világgpiacot meghódító iparunk. Egyedüli biztos alapunk, amelyben nemzetgazdasági erő gyökeredzik: az őstermelés, a földművelés. (Úgy van! Úgy van!) Kiindulva ebből az érvelésből, nem tagadhatom, hogy az előttem fekvő költségvetést bizonyos aggályokkal tekintem és előre is megmondom, csodálkozom azon, mindezek ellenére a földművelésügyi tárca költségvetése olyan szembetűnő mostohán van dotálva. (Úgy van! a középén.) Félek attól, hogy a pénzügyi és gazdasági politikánk eltér attól a biztos, egyenes úttól, amely egyedül vezet mezőgazdaságunk megerősítésére, fokozatos fejlesztésére és alapos konszolidálására. Félek attól, hogy sietünk nagyszabású és nagy perspektívával tervezett műépítményeket emelni, anélkül, hogy a fundamentum alapos lerakására kellő gondot fordítanánk, pedig biztos alapzat nélkül akármilyen csodálatraméltó építménynek sem lehet maradandósága, sőt sokszor már az építkezés idején beállanak fennakadások. Felfogásom szerint pénzügyi politikánk, ha a jelenleg hihetetlenül súlyos adóztatásból befolyó adópénzeket normális biztos jövedelemként kezelnék és azokat koncedálom, igen szép és hasznos célokra fordítanák, anélkül, hogy azoknak megfelelő részét termelésünk biztosítására és fejlesztésére fordítanák: az adóalany túlságos kiaknázása mellett annak elszegényedését és hanyatlását idézné elő. S ez utóbbi egészen biztosan be fog következni, amennyiben ebben az agrárországban a termelés fejlesztésére és a termények értékesítésére szükséges anyagi eszközöket nem fogjuk biztosítani és a magángazdaságoktól elvonjuk azokat az anyagi eszközöket, amelyek a gazdálkodás folytatására és fejlesztésére okvetlenül szükségesek. Ilyen gazdasági politika csak rettenetes gazdasági összeomláshoz vezethet, amittől Isten óvja meg az országot. Szükséges tehát, t. Felsőház, idejekorán és a katasztrófa beállta előtt a kellő intézkedést megtenni. A fenyegető gazdasági összeomlás elhárítása azonban még csak olyan sovány gazdasági eredmény, hogy abból megélni nem lehet, annál kevésbbé anyagi erőforrást gyűjteni. Szükséges tehát és okvetlenül szükségünk van arra, hogy agrártermelésünket fejlesszük és hogy a sokszor, különösen papiroson és számtalan gyűlésen hangoztatott többtermelés végre megvalósuljon, de ahhoz a szükséges beruházásokat és anyagi eszközöket engedélyezni kell. (Úgy van! a középén.)

Sajnálattal kell megállapítanom, hogy az előttünk fekvő földművelésügyi költségvetés kétségbeesetten csekély, semmiképpen sem felelhet meg a szükségeseknek s nem adja meg azt, ami nemzetgazdaságunk biztos megalapozásának biztosítására szükséges. Nem kívánok részletekbe bo-

csátkozni, hiszen ez túllépné az itteni tárgyalás kereteit, hanem csak arra szorítkozom, hogy kiemeljek, vagy jobban mondva csak érintsek egyes tételeket, amelyek kellő alátámasztását okvetlenül szükségesnek tartom.

Elsősorban is fel kell említenem gazdasági szakoktatásunk hiányosságait, amiről itt már szó is volt és amire a Ház kegyes engedelmével a részletelnél vissza fogok térni. Sajnos, a béke idején létesített és európai hírnevű gazdasági szakintézeteink és kísérletezési állomásaink a kellő anyagi támogatás hiányában ijesztő módon süllyednek nivójukban és ma-holnap nem fognak megfelelni hivatásuknak. Itt különösen a rovar-tani intézetet, a m. kir. ampelologiai intézetet, amely az egész szakvilágban első intézet volt e téren, ajánlom az igen t. földművelésügyi miniszter úr figyelmébe, továbbá a bányászati és erdészeti kísérleti állomásokat, mert ezeken okvetlenül és sürgősen segíteni kell.

Hibáztatom továbbá a termelés megszervezését. Gazdasági termelésünk nincs kellőleg beállítva a világpiac követeléseire és lehetőségeire. Nem akarok most előadást tartani erről a kérdéstről, hanem megelégszem azzal, hogy ezt a kérdést melegen a földművelésügyi miniszter úr figyelmébe ajánljam, mert itt még nagyon sok tennivaló van. Nincs is megfelelő gazdasági hírszolgálat, vagy amennyiben volna, az nincs kellőleg kihasználva.

Nagy hibának tartom továbbá, hogy a műtrágyaipar fejlesztésére és meglévő tőzegrétegjeink kellő kiaknázására nem fordítunk nagyobb gondot, pedig mezőgazdasági többtermelésünkre nézve ez rendkívül fontos, mondhatnám majdnem alapvető fontosságú faktor. A magyarországi műtrágyagyárak alig képesek az ország csekély szükségleteit is fedezni. Pedig látjuk, hogy olyan országokban, ahol a műtrágyaipar felvirágozott és ahol ebből következőleg a termelés emelkedett, ott ez nem volt arra bázisra, hogy csak a nagy uradalmak vegyék azt igénybe itt-ott, hanem igenis a kisember az, kinek elsősorban kell műtrágyát juttatni, mert az a legjobban is csinálhatja a műtrágyázást és a legszivesebben is nyúl hozzá. Mutatja ezt Németország, mert hiszen egy kis birtokot, néhány holdat sokkal könnyebben és jobban lehet műtrágyával kezelni, mint egy nagy uradalmat. De ennek alapfeltétele az, hogy az illető hozzájuthasson a műtrágyához, mert azokat az óriási szállítási költségeket, amelyek ma a műtrágyát terhelik, (Úgy van! Úgy van! a középén), elviselni képtelenek. Okvetlenül szükség van tehát arra, hogy a vidéken mindenütt leg-sürgősebben létesítsenek műtrágyagyárakat.

Ugyanez áll a tőzegré is. Nem akarok erről most részletesen beszélni, de ha tőzegrétegjeinket nagyobb mértékben tudnánk a trágya előállításánál felhasználni, ez olyan többtermelésre vezetne, amely egészen hihetetlen számokban jutna kifejezésre. Tőzegrétegjeink egyelőre úgyszólván csak a Fertő vidékén és a Balaton vidékén vannak némileg kihasználva. De bocsánatot kérek, hogyan lehet a Balatontól a tiszajobbparti vármegyékbe gazdaságosan elszállítani? Hiszen a szállítási költség kétszerese annak, amibe a tőzeg ott helyben kerül. Felhívom tehát a földművelésügyi miniszter úr figyelmét erre az igen fontos kérdésre. Szükséges, hogy az egész országban kutassuk fel a tőzegrétegeket, amelyeket esetleg ki lehetne használni és ezeknek kiaknázását teljes erővel kell

kézbe venni, mert tudjuk, hogy a tőzeggel lehet legjobban lekötni az ammoniákat. Az olyan anyagokat, mint a műtrágya, a tőzeg, a mészszip, melyek a földek javítására szolgálnak, a Máv.-nak okvetlenül ingyen kellene szállítania. Ha a Máv., mint kereskedelmi vállalat, tényleg el volna telve kereskedelmi szellemmel, akkor igenis elvállalná ezeknek az anyagoknak ingyen való szállítását, mert ezeknek az anyagoknak ingyen való szállításából olyan többtermelés fog következni, amelynek terményeit megint csak ez a vállalat fogja szállítani. Ha pedig a súlyviszonyokat vesszük figyelembe, a Máv.-nak megtérülnek azok az összegek, amelyeket úgyszólván csak előlegezett. De mindentől eltekintve, a tarifapolitikát a közérdek szerint kell megállapítani.

Sajnálom továbbá, hogy a baromfitenyésztés terén túlkevés történt. Más országokban éppen a háború után a baromfitenyésztés olyan óriási, soha nem tapasztalt arányokban növekedett meg és haladt előre, hogy azt egyáltalán nem is tartották volna lehetségesnek. Magyarország kiválóan alkalmas a baromfitenyésztésre és ezzel sokmillió pengő értékű aktív bevételt lehetne az országnak biztosítani. Hogy csak egy példára mutassak rá és rámutassak arra is, hogy ezt kellőleg megszervezni és alapozni kell, kiemelem a pulykatenyésztést. A pulykatenyésztés, belső értékétől eltekintve, általában azért is ajánlatos, mert a pulyka a legjobb rovarirtó. Látjuk Kecskemét vidékén, hogy a fehér pulykát nevelik és Angliába vagontételekben szállítják ki, mert csak a fehér pulyka kelendő a világpiacra. Feladata és kötelessége tehát a földművelésügyi kormánynak — mint előbb is mondtam — megszervezni a baromfitenyésztést s csakis fehér pulykát kellene nevelni, idemtikussá válják a magyar pulyka fogalmával s a világpiacra, mint magyar pulyka szerepeljen, (valószínűleg) a toll értékesítése végett tehát fehér pulykát kell tenyészteni.

Ez csak egy példa, de ez így megy tovább minden egyes ágazatban. Mindezen kérdéseket, de nagyon sok nagyfontosságú egyéb kérdést is a nálamnál hivatottabb szaktekintélyekre bízom, én a magam részéről, mint gyakorlati erdőgazda, valamint a tiszajobbparti vármegyék erdészeti egyesületének elnöke, most csakis erdészeti, szőlészeti és borászati kérdésekkel óhajtok foglalkozni.

Csak per tangentem felhívom a földművelésügyi miniszter úr figyelmét az erdészeti alaptörvény hiányaira. Nem akarom azt bővebben fejtegetni, hiszen ez többé-kevésbé szakkérdés, a magyar erdőgazdaság érdekei azonban megkövetelik, hogy az erdőgazdaságról szóló alaptörvény mielőbb napvilágot lásson és ezáltal a magán-, a községi és az úrbéri erdők kezelése az utóbbi évtizedek tanúságai szerint rendeztessék és ez a kérdés megoldassék.

Ugyancsak per tangentem akarom érinteni a hitbizományok reformjának kérdését. A hitbizományok reformja esetén különös figyelemmel kell lenni az erdőbirtokokra. (Úgy van! Úgy van!) Mert azokat a gazdasági egységeket, amelyek nemcsak felületekből, hanem a fatelep és a gazdasági mód összevetéséből állanak, megosztani úgy, mint egy mezőgazdasági birtokot, büntetlenül nem lehet. A fafeldolgozó telep, az egységes kiszállítást biztosító úthálózat, az erdei vasutak hálózata, jövedelmezősége és annak létjogosultsága megszűnik, ha ezek szervei összekötését nem tartjuk szem előtt.

Az alföldi fásításról hozott törvénnyel kapcsolatban az államnak helyes politikája az volna, hogy a kopár, a kevésbé értékes, a sivár, homokos és szíkes területeket összevásárolná, azokon példás faállományt konzerváló üzemeket létesítene és erdőket telepítene. Az alföldi fásítást megszabó törvény — sajnos — más utat választott és még inkább sajnálatraméltó az, hogy a kormány az erdővásárlási alapot beolvasztotta az országos erdőalapba, melynek rendelkezéseiben ilyen birtokvásárlási célkitűzést én nem találok.

Át kell még térnem a Máv. tarifapolitikájára. A Máv. tarifapolitikája nem számol a mostani határokkal és ennek következtében az utóállamok fája pl. sokkal olcsóbb díjtétellel futhat be Szobnál, a főfogyasztó Budapestre, mint a perifériákon lakó magyar birtokosok fája. Bár a Máv.-ot köti a viszonyosság alapján a külkereskedelmi szerződés, mégis mód volna arra, hogy ez a visszás helyzet megszüntetessék. De különösen nagyfontosságot tulajdonítanak annak, hogy tarifaegységesítést érjünk el, mert különösen a helyiérdekű vasutak úgynevezett tarifája egészen hihetetlen módon drágítja meg a faszállítást, amelyet azután a fogyasztó közönségnek kell megfizetni.

Attérek ezekután a szakoktatás és a tudományoktatás kérdésére. Minden közigazgatási ágazat fejlődése és haladása, legyen az akár östermelés, akár kézi, vagy gyári ipar, függ a vele kapcsolatos ismeretkörök tudományos megalapozásától és a vele dolgozók szakképzettségétől. Ezért látjuk azt, hogy minden országban arra törekednek, hogy a szakbeli képzettséget lehetőleg magas nívóra emeljék és hogy az, ami ennek elő- és alapfeltétele, a tudományos kutatás lehetőleg kivételessék.

Az Egyesült-Államok, Anglia, Németország, Japán a legnagyobb haladást mutató országok. A szakképzésre és a tudományos kutatásra igen nagy összegeket áldoznak, de teszik ezt a kisebb államok, sőt az ú. n. utóállamok is.

Hazánkban e tekintetben feltűnő ellentétet láthatunk a kultuszminisztérium és a földművelésügyi, illetve pénzügyminisztérium tárcája alá tartozó intézetek között. Gyakran szóbakerült már, hogy — amit különösen helyesnek tartok — a kultuszminiszter tárcája jóval túlhaladja a békebeli kereteket, ellenben a földművelésügyi tárca feltűnően összezsugorodott. (Úgy van! Úgy van! Igaz!) Ennek azonban káros visszahatása van a szakkérdésekre is. Tudvalevőleg nem minden iskola tartozik a kultuszminisztérium fennhatósága alá. A gazdasági iskolák, az erdészeti és bányászati főiskolák részint a földművelésügyi minisztérium, részint a pénzügyminisztérium fennhatósága alatt állanak. A gazdasági szakoktatásnak ez a bifurkációja, mondhatnánk trifurkációja olyan abnormális helyzetet teremtett, amely nagy kárára van az ügynek. Normális megoldásnak azt tartanám, ha a mezőgazdasági és egyáltalában a gazdasági tanintézetek földművelésügyi minisztérium fennhatósága alá kerülnének. (Úgy van! Úgy van!) De elképzelhető utóvégre az a megoldás is, hogy mint a többi iskola, ezek az iskolák is a kultuszminiszter tárcájának fennhatósága alá kerüljenek, azonban akár így, akár úgy ebben a kérdésben egyöntetűen és sürgősen döntenet kell és a gazdasági szakoktatást melegebben meg kell szervezni.

A legkevésbé tudom helyeselni azt, hogy egyes szakintézetek, gazdasági szakintézetek a pénzügyminisztérium fennhatósága alá tartoz-

nak, mint pl. az erdőmérnöki főiskola. Ez abnormitás. (Egy hang a jobboldalon: Ez nem is abnormitás, hanem abszurdum!)

A kultuszminisztérium óriási összegekkel támogatja a tárcája keretébe tartozó intézményeket, míg a földművelésügyi minisztérium saját kebelbeli intézeteinek édes kevés támogatást nyújt, úgy, hogy ezek alig tudnak megfelelni azoknak a követelményeknek, amelyeket velük szemben joggal támasztunk. All ez a mezőgazdasági szakoktatásra, a bányás és kohómérnöki fakultásra és az azzal kapcsolatos kutató intézetekre, az erdészeti kísérletügyi állomásra.

Át kell itt térnem röviden az erdészeti-erdőmérnöki főiskolára, amely másfél évszázadon keresztül Selmechányán volt elhelyezve s a cseh megszállás következtében kénytelen volt épületeit, telepeit és összes felszereléseit otthagyni és amely tudvalevőleg ma Sopron városában van elhelyezve. Az erdőmérnöki főiskolát teljesen újra kellett megszervezni. De hogyha a Sopronban erre a célra rendelkezésre bocsátott épületek elegendőknek is mutatkoznának, ámbár csak fele akkorák, mint a többiek, a felszerelés tekintetében jóval alatta maradnak nemcsak a réginek, de a feltétlenül szükségesnek is. A rektori megnyitóbeszéből láthatjuk, hogy míg béke idején 1913/1914-ben a főiskolák átmeneti és beruházási célokra 1¼ millió aranykoronát kaptak és ebből 9.3% esett az erdészeti főiskolára, most ennek a főiskolának, amely teljesen el van hanyagolva és minden felszerelés nélkül áll, maximálisan 2 százalék jut. Az az összeg, amely a 27 tanszékre jut, korántsem elegendő arra, hogy a hiányos felszerelést pótolhassák. Nagyon helyes, hogy a kultuszkormány hatalmas összeggel támogatja az egyetemeket, hogy 4 egyetemet tart fenn Csonkamagyarországon, de annál kevésbé helyeselhetjük, hogy a műszaki intézetek jóformán minden támogatás nélkül maradnak. (Úgy van!) Az anyagi eszközök szűkös volta miatt nemcsak az elméleti oktatás szenved, hanem a gyakorlattal való kapcsolódás is teljesen lehetetlenné válik. Az erdészeti főiskola teljesen elszigetelődik, a gyakorlattal nem tud összeforrni, ezért a hallgatókat teljesen egyoldalúan képezik ki, a gyakorlatról fogalmuk sincs és tulajdonképpen nem felelnek meg hivatásuknak, mert csak egyoldalúan és elméletileg képezték ki őket.*

Nem is beszélek arról, hogy a külfölddel való kapcsolatot egyáltalán lehetetlen fenntartani és bár látjuk, hogy a kultuszminiszter úr sorra alakítja a külföldön a Collégium Hungaricumokat, hogy a tanulók kibővítsék tudásukat a külföldön, ettől az erdőmérnöki kar teljesen el van zárva. Még a tanároknak sem nyujtanak lehetőséget arra, hogy kibővítsék tudásukat.

Azonkívül a hallgatók megélhetési segélyezésére sem történik úgyszólván semmi, még a Menza-gazdaságot is feloszlatták, amely erre szolgált volna. Az ösztöndíjak, amelyek a szorgalmas tanulók jutalmául szolgálnak, fejenként és évenként 136 pengőt tesznek ki. Feltétlenül szükséges, hogy először is az ösztöndíjakat felemeljük, hogy a Menza vagy megfelelően berendezett gazdasággal és kellő forgótőkével láttass-

* Ez a megállapítás túlszigorú, inkább azt mondhatnánk, hogy hallgatóink elméleti tárgyakkal túl vannak terhelve. (Szerk.)

sék el, vagy pedig, hogy kellő pénzbeli támogatásban részesüljön. Okvetlenül szükséges, hogy alkalmat nyujtsunk a tanulóknak belföldi tanulmányutakra, mert erre a legnagyobb súlyt kell helyezni, hiszen e nélkül a kiképzés teljesen meddő, de alkalmat kell nyujtani arra is, hogy külföldön bővítsék ki tudásukat.

Végül ki akarok térni az erdőgazdasági tudományos intézetre is, a m. kir. erdészeti kísérleti állomásra. Ez a kísérleti állomás 1898-ban létesült, azóta szépen fejlődött, külföldön és belföldön ismerték, sőt az 1910-ben tartott nemzetközi kongresszuson a magyar erdészeti kísérleti állomás vezetőjét, Vadas Jenőt választották meg a kongresszus elnökévé. Ez elismerése volt a magyar kultúrális életnek. A háború megakasztotta ennek az intézetnek fejlődését, személyzete szétoszlott, felszerelése odateszett és azóta — úgyszólván — nem létezik. Ismét feltűnő a különbség és az ellentét, amely a kultuszminisztérium között fennáll. A kultuszminiszter úr a tudományos szakintézeteket a legnagyobb bőséggel ellátja, felszerelésüket növeli, őket személyzettel látja el, anyagiakkal támasztja alá, míg a földművelésügyi minisztérium a saját kebelbeli intézeteknek bizony nagyon fogyatékos életlehetőséget nyújt.

A főiskolát, illetőleg már vázoltam a teendőket és ugyanaz áll a kísérleti állomásra vonatkozólag is. El kell látni szakképzett személyzettel és anyagi felszereléssel. Ha a kultuszminiszter mindezekre a célokra tud előteremteni nagy összegeket, akkor azt gondolom és meg is vagyok győződve róla, hogy a földművelésügyi miniszter úr is tudja a saját intézete részére előteremteni ezeket az összegeket. (Úgy van! a baloldalon.) Ezeket ajánlom az igen t. földművelésügyi miniszter úr nb. figyelmébe és ezekután áttérek a szőlőgazdasági kérdésekre. (Halljuk! Halljuk!)

Eddig szól a bennünket közelebből érintő beszéd. Ha a főiskolai oktatási rendszerünk túlszigorú beállítással nem is értünk teljesen egyet, lehetetlen meg nem állapítanunk azt a jóindulatú készséget, amely felszólaló minden sorából kiárad s azt a meg nem szokott hozzáértést, amely a nemtörődöm erdőbirtokosainknál oly ritkán nyilatkozik meg.

A „Növénytani Intézet“ 1927. évi külföldi tanulmányútja.

írta: *Benkovits Károly* m. kir. erdőmérnök.

(A m. kir. Bánya- és Erdőmérnöki Főiskola Növénytani Intézetéből)

A Növénytani Intézet már a tavalyi tanév folyamán tervezett egy külföldi tanulmányutat, amely azonban a felmerült — leginkább pénzügyi természetű akadályok miatt elmaradt.

Ez évben a körütekintő ügyes szervezés, párosulva az annyira szükséges önkultuszt célzó némi áldozatkészséggel, pompásan oldotta meg a „Soproni Főiskola” háború utáni első külföldi erdészeti tanulmányútját, amelynek fontossága a maga teljességében csak az utazás alatt magasodott ki.

A külföldi tanulmányutunk célja az elő- és középhegységi, illetve a magashegységi erdők kultúrájának és flórájának tanulmányozása volt, több szempont figyelembevételével:

Tekintve szűkre szabott határainkat, az egyes erdőtípusok oly csekély számban vannak nálunk képviselve, hogy az új erdőmérnökgeneráció látókörének szélesbítésére feltétlen szükség van, részint hogy ismereteit ez irányban bővítse, részint pedig, hogy az annyira feldicsért külföldi kultúrát megismerve és a hazaival közvetlen összehasonlítva, a leszűrt tapasztalatok benne önérzetes tudássá kristályosodjanak ki.

A másik fontos ok a magashegységi erdők jelenlegi teljes hiányából önként következik. Nagy-Magyarország erdészetének a legértékesebb része a magashegységi erdőkultúra volt és itt csúcsosodott ki a magyar erdőmérnök igazi szakképzettsége. Ennek a kultúrának megismerése elsőrendű kötelesség és érdek, hogy integer országunk magashegységi erdőgazdasága annak idején ismét képzett, hozzáértő kezekbe kerüljön.

A harmadik fontos okot az általános művelődési szempont szolgáltatja.

Figyelembevételül a fenti szempontokat, továbbá a lehető minimális költséget, az ú. n. Bécsi-erdő és az Osztrák-, illetve a Keleti-alpoknak attól délre elterülő csoportja lett első tanulmányutunk tárgyává kiszemelve, amelyek közelségüknél fogva úgy éghajlati, mint botanikai szempontból a soproni növénykultúrához közel állanak.

A Bécsi-erdőt, amely rendkívül gazdag természeti szépségekben, északról a Tulln lapálya és a Duna, keletről a Bécsi-medence síksága, délről a Triesting és a Gölsenbach, nyugatról pedig a Treisen-folyó határolja. A nagy komplexum nyugati fele a balti flóra alpesalji, keleti fele pedig a pontuszi flóra pannoniai vidékéhez tartozik. Ezen utóbbi rész területileg két csoportra osztható: és pedig a Tullni-mező, a Duna és a Bécsi-medence által határolt részre, amely elő- és középhegységi erdőkben gazdag, továbbá a Bádentől délre eső területre, amely — átmenetet képezve a magashegység típusában — már magashegységi erdőkben is bővelkedik és az ú. n. Alpesalji vidéket alkotja; a magashegységi erdőkultúrát pedig a maga teljességében a Treisen-folyó felső- és középfolyásától délre csoportosuló hegyláncolat öleli fel, amely már az Alpesek Osztrák- és Keleti-alpok övéhez tartozik; az előbbi egyik előretolt hegyóriása a leginkább mészkőből álló Schneeberg, az utóbbi hegyláncának egyik legértékesebb részét pedig a Semmering képezi.

Tanulmányutunk három napra volt tervezve (1927. V. 31., VI. 1., 2.), úgyhogy egy nap a Bécsi-erdő keleti részének — elő- és középhegységi erdőkben bővelkedő — első csoportjának, két nap pedig az Alpesek (Semmering, Schneeberg) magashegységi erdőkultúrájának és flórájának a tanulmányozására lett szánva.

Az első nap útiránya volt: Soprontól Wienig vonattal, onnan Klosterneuburgig gyalog, vissza Wienbe vonattal.

Bécsben annak egyes kultúr- és botanikai szempontból kiemelt nevezetességeit megismerve, utunk a Kahlenbergen elterülő lomberdőkbe vezetett. Útvonalunk legmagasabb pontját a Kahlenberg (500 m. tszf.) képezte, ahonnan fenséges panoráma nyílt az alatta elterülő Duna-medencére és a fogadalmi templomáról történelmi nevezetességű Leopoldsbergre, amelynek erdőállománya az előbbivel összefügg. Az összefüggő erdőállományt, amely a Kahlenberg lejtőit a déli kivételével borítja, csaknem elegendően bükkös (*Fagus sylvatica*) képezi, helyenkint csoportosan is elegyítve gyertyánnal (*Carpinus betulus*), szórványosan pedig egyéb lombfával, főleg kocsántalan tölgygel (*Quercus sessiliflora*). A bükk a bécsi homokkő mésztartalmú agyagtalajában kiválóan díszlik és a Bécsi-erdő faállományának a javarészét képezi, tekintve, hogy a szénnek csak a közelmúlt-

ban bekövetkezett nagyobb térhódításáig úgyszólván a bükk szolgáltatta az osztrák főváros tűzifáját. Az erdő teljes sűrűségű egyedei hatalmasan, hengeresen fejlettek, úgyhogy fája elsőrendű műfának alkalmas.

Az erős záródás és a vastag alomtakaró folytán az erdő aljnövényzete igen gyér; annál nagyobb mennyiségben tenyészik a tisztásokon, buja növéseivel pedig ellepi az útmenti erdőpásztákat. Az aljnövényzetet, amely magán viseli a lombdők flórájának általános jellegét, legnagyobb részben az *Arum maculatum*, *Asarum europaeum*, *Ajuga reptans*, *Campanula persicifolia* és *rotundifolia*, *Centaureum umbellatum*, *Clematis recta*, *Corydalis solida*, *Cynanchum vincetoxicum*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia*, *Senecio*, *Geranium* és *Helleborus* fajok, *Lathyrus vernus*, *Majanthemum bifolium*, *Melilotus officinalis*, *Ornithogallum comosum*, *Paris quadrifolia*, *Pulmonaria officinalis*, *Primula officinalis*, *Salvia officinalis*, *Vinca* és *Ranunculus* fajok stb. képezik. Virágzási idejükben — a sopronihoz viszonyítva — némi eltolódás tapasztalható.

Az erdőállomány, amely jókarban levő, kiszállításra kiválóan alkalmas utakkal van ellátva, egészen Klosterneuburgig húzódik le. Itt fejeztük be első napi útiprogrammunkat, megismerlélve a kanonokrend tradíciókban gazdag, történelmi nevezetességű palotáját és tiszta gótstíliú templomát.

Másnapi utunk Semmeringig (980 m. tszf.) vonattal, onnan a Pinkenkogelen (1291 m.), a Ziereken (1312 m.), az Ochnerhöhén (1404 m.), a Sulzbergen (1477 m.), a Kampalpen (1535 m.) át, továbbá a Drahtkogel alatt és a Wallersbach jobbpartján vezető turistaúton gyalog Mürzzuschlagig (673 m.) vezetett.

Már az előző napon is feltűntek a bécsujhelyi vasúti vonal mentén húzódó, szabályosan kiképzett, csaknem egyforma magas, sudár törzsekből álló *feketefenyvesek* (*Pinus austriaca*), amelyek nagyobb kiterjedésben a wienerneustadt—gloggnitzi vasútvonal mentén elterülő síkságot telepítik be.

A feketefenyő, amely a Bécsi-erdő keleti részének jellegzetes fája, illetve a Bécsi- és a Bécsujhelyi-medence nyugati párkányát képezi — Mödling, Baden, Pottenstein és Gutenstein vidékén le egészen Höhlensteinig —, a pontuszi növényzet terü-

letéről egészen az Alpeselek aljáig húzódik fel és itt éri el tenyészetének legnyugatibb határát. Ausztria meszestalajú, más művelési ágra teljesen alkalmatlan területein igen kedvelt fenyőfaj, úgyhogy a Bécsi-erdőnek kb. 20.000 kh.-ját telepíti be, a sík területekről kb. 900 m. tszf. magasságig húzódva fel.

A feketefenyőt nagy gyantatartalmánál fogva leginkább annak kitermelésére használják fel. A fa törzsét — kezdve a gyökfő felett — két lefelémenő bevágással, amelyek a törzs hossz tengelyében találkoznak, megsebzik, az ezekből kiszivárgó és lefolyó gyantát pedig a csőrben végződő bemetszések alatt felfüggesztett cserépedényekbe gyűjtik. Amint a megsebzett szövetek gyantaizzadása kimerült, a bemetszéseket a régi felett eszközlik és így folytatódik ez a törzs kb. 3 m. magasságáig. Ezáltal a fa növekedése hátráltatva van, viszont a gyanta, amely a szurokból készülő gyártmányok (terpentin, gyanta, szurok) iparának szolgál alapul, jobban jövedelmez a fánál és nagyban emeli Ausztria ipari mérlegét.

Az állományok kitermelése pásztás tarvágással történik, a beerdősítés pedig csemeteültetéssel, a gyantatermelés következtében termelt gyengeminőségű magra való tekintettel.

Semmeringtől gyalog megtett utunk, amely gazdag forrását képezte a közép- és magashegységi erdőkultúrának és erdőflórának, igen fáradságos volt, tekintve útvonalunk szeszélyesen változó nivókülönbségeit.

Semmering (980 m.) közvetlen környékét összefüggő állományú lucosok (*Picea excelsa*) képezik, leginkább a semmeringi erdőkre jellegzetes vörösfenyővel (*Larix europaea*) és bükkal (*Fagus sylvatica*) elegyítve, amely utóbbi a lucállományt — a déli oldalakon szórványosan felbukkanó robusztus egyedeivel — kb. 1500 m. tszf. magasságig kíséri. Ezer méter magassági nívón felül már úgyszólván elegendő lucos borítja a meredek, kavicsos és sekély termőtalajú hegyoldalakat és a hirtelen kiugró hegykúpokat, úgyhogy a szélnek kitett állományokban gyakori a széldöntés. A széldöntés legtöbb helyen foltok alakjában jelentkezik, azonban a szélnek nyílrányban fekvő szabad lejtőkön az állomány összes fái — tövestől könnyen kicsavarva — keresztül-kasul fekszenek egymáson, javarészen a végpusztulásra ítélve, tekintettel a kiszállítás igen nehéz voltára. A fa-

anyag pusztulását a széldöntésekben fellépő Ips tipografus is elősegíti.

A 20—40 méter magas, sudárnövésű, hatalmas, széldöntött törzsek gyökérzete teljesen laposan van kifejlődve, mivel a sekély termőtalajrétegben kénytelenek a hajszálgökerek elhelyezkedni. A gyökérzet 2—3 méter átmérőjű tányéralakot mutat, amelynek hajszálgökerei még kidöntött állapotban is görcsösen zárják magukba a talaj sziklás részeit.

Az erdő kihasználása, a széldöntés veszélyére való tekintettel, szálalva, illetve, ahol a széldöntés veszélye kevésbé forog fenn, szükpásztás tarvágásban történik; a kihasznált faanyagot egyszerű földcsúsztatókon közelítik ki a gyenge úthálózatú völgyekbe. Ezen utóbbi ok nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az osztrák magashegységi erdőgazdaság nem rentabilis.* Ezen erdők javarészből mint véderdők szerepelnek és ezen okból erdőgazdasági szempontból feltáratlanok; a kitermelt állományok beerdősítése részint természetes úton, részben csemete ültetése által történik.

Egyes részeken az összefüggő lucállományt a kisebb-nagyobb foltokban elegyített *vörösfenyő* (*Larix europaea*) szakítja meg, amely pompás, hengeres növésű és karcsú piramisalakban feltörő koronájával a hasonló lucállományt is túlszárnyalja. Ezen állományokban sem széldöntést, sem pedig széltörést nem láttunk, ami a luchak a vörösfenyővel való elegyítésének előnye mellett szól — a szélnek kitett oldalakon. Az ilyen részeken az állomány kitermelése is nagyobb területű pásztákban történt.

Az erdőt borító aljnövényzet igen változatos, amely a sűrű-zárlatú erdőrészekben igen gyér, azonban a tisztáson és a ki-

* Az osztrák erdőgazdaság 1926. évi mérlege deficittel zárult. Ennek oka egyrészt az anyagnak — az eddigi rendszerrel szemben — központilag történő értékesítése, ami igen nehézkesnek bizonyult, úgyhogy a készletek halmozódtak, értékesíteni pedig nem tudták. A másik ok a sok feltáratlan és ezáltal relatíve csekélyértékű erdőállományra vezetendő vissza, a harmadik ok pedig a nagymértékben fennálló szolgálatban keresendő. (Lásd: Forstarchiv-Zeitschrift für wissenschaftlichen und technischen Fortschritt in der Forstwirtschaft — 1927. évfolyam 11. füzetét).

gyérült erdőrészekben annál bujábban telepíti be a talajt. Az aljnövényzet, a soproni viszonyokhoz mérten 3—4 heti késedelemmel, most volt virágdíszében.

Útközben feltűntek: a *Polygala majus*, a *Fragaria vesca*, a *Paris quadrifolia*, az *Aquilegia vulgaris*, a *Cyclamen europaeum*, a *Luzula silvatica*, a *Pirola uniflora*, a *Sanicula europaea*, a *Viola alpina* és *silvestris*, a *Majanthemum bifolium*; a nedves, nyirkos, árnyas részeken a *Caltha palustris* és *laeta*, a *Symphytum tuberosum*, az *Oxalis acetosella*, a *Chrysosplenium alternifolium*, a *Geranium silvaticum*, a *Petasites albus* és *paradoxus*, az *Aspidium filix mas* és *femina*, az *Asplenium Polypodium*, *Pteris* és *Trichomanes* fajok, a *Veratrum album*, a *Filipendula ulmaria*; a tisztásokon és az alpesi réteken a meleg-tónusú, kékvirágú *Gentiana* fajok és az *Anemone nemorosa* megkapó szépségű telepei, a *Ranunculus alpestris*, a rovarokkal táplálkozó *Pinguicula alpina*, a *Campanula alpina*, a *Lycopodium alpinum*; a meszes, sziklás oldalakon a nagy telepeket alkotó *Erica carnea*, a *Calluna vulgaris*, a *Vaccinium myrtillus* és örökzöldlevelű válfaja, a *Vaccinium Vitis idaea*, a *Rhododendron hirsutum*; erdei cserjék közül, az alacsonyabb régiókban — 1000 m. tszf. mag.-ig — a *Viburnum lantana*, a *Crataegus oxiacantha* és *monogyna*, a *Prunus padus*, a *Sambucus racemosa*, a *Lonicera alpigena*, a magasabb régiókban — 1000 m.-en felül — a *Ribes alpinum*; az erdők szikláin a különféle zuzmók, a mohok közül a *Peltigera*, *Lophocolea* stb. fajok, a *Polytrichum commune*, a *Stereodon cupressiformis*, a *Trichocolea tomentella*. A párás, nedveslevegőjű, nyugati fekvésű, legtöbbnyire sinylődő lucállományokat sok helyen az *Usnea barbata* lepte be, függönyszerűen csüngve az ágakon.

A mellékfanemek közül a magasabb fekvésű részeken elvéve láttunk egy-egy rügyező, szépnövésű *Acer pseudoplatanus*-t, az alacsonyabb fekvésű részeken pedig — a Wallersbach partján — több fiatal *Alnus viridis*-t, amelyek most voltak virágdíszükben.

A túlváltozatos terep folytán nehéz utunkat hangulatossá tette a hegyoldalakról és a hegygerincekről nyíló gyönyörű kilátás, különösen a Rax és a Schneeberg impozáns,

még nagykiterjedésű hófoltokkal borított sziklatömegére, amelyek fenséges panorámája az egész útvonalunkat hűségesen kísérté.

Harmadik napunk programját a Schneeberg megtekintése, illetve erdőgazdaságának és flórájának a tanulmányozása képezte. Az utat Puchbergig — Wiener-Neustadton és Fischau át — vonattal, Puchbergről a Hoheschneebergre pedig a fogaskerekével tettük meg. A fogaskerekű, amely 582 m.-es szintről (Puchberg) 1884 m. magasságra kapaszkodik fel, végighalad a Schneeberg Ény.-i és Ny.-i erdőállománnyal borított hegyoldalán, amelyet 1700 m. magasságig a lucfenyő (*Picea excelsa*) hatalmas egyedekből álló állománya ural. A pálya emelkedése néhol a 184%-ot is eléri. Az összefüggő lucállományba szórványosan belevegyül a *feketefenyő* (*Pinus nigra*) — kb. 1000 m.-ig —, a *som* (*Sorbus aucuparia*), továbbá a *bükk* (*Fagus sylvatica*), amely utóbbi itt is kb. 1400 m.-ig kíséri fel — jól kifejlett egyedeivel — a lucállományt. Nagyobb mennyiségben tűnik fel a lucállományban a *vörösfenyő* (*Larix europaea*) gyönyörűen kifejlett példányaival és a vihartól megtépázott csonkaágú egyedeivel. A lucos a magasság emelkedésével egyre ritkul és kb. 1700 m. magasságban teljesen eltűnik, hogy helyet adjon a *gyalogfenyő* (*Pinus montana*) birodalmának. Az átmenet szinte hirtelen történik. A gyalogfenyő eleinte faalakban, sűrű, tömött állományt alkotva, szalagszerűen növi be a sziklás, meredek hegyoldalt, feljebb azonban már csak kisebb-nagyobb foltokban kússza be a terepet, hosszú, karszerűen kiképzett törzsével a talajhoz lapulva. A szélviharoktól leszakított kígyószerű törzse újra gyökeret ver, hogy könyök-szerűen felhajló piramisalakú koronájával gátat vessen a hólavínáknak. 1900 m.-en felül már csak a jellemző alpesi növényekkel borított kömező váltakozik a tekintélyes terjedelmű hófoltokkal.

A kömezőben itt-ott már zöldel a fű, amelyet változatos, szép alpesi növények díszítenek, mint az *Anemone baldensis*, a *Papaver alpinum*, a *Draba tomentosa*, a *Viola alpina*, az *Alyssum montanum*, a *Dianthus collinus*, a *Silene acaulis*, az *Arenaria laricifolia*, a *Cerastium uniflorum*, a *Sexifraga mu-*

tata, az *Arotostaphylos alpina*, a *Vaccinium Vitis idaea*, a *Rhododendron hirsutum*, a szép telepeket alkotó *Gentiana verna*, a *Linum alpinum*, a *Salix herbacea* és más egyebek; a zúzmók közül feltűnt a *Cetraria islandica* számos telepe.

A Schneeberg gerincének 2061 m. magas csúcsán (Kaiserstein) már csak sziklamező meredezett a szemlélőre, ahonnan azonban a kilátás annál megkapóbb volt.

A Kaisersteinről gyalog indultunk le a fogaskerekű pályáját kísérő turistaúton, hogy végigjárhassuk a Schneeberg községi tulajdont képező erdőállományát.* Az állomány kitermelése szálalva, foltokban, illetve keskeny pásztás tarvágásban történik, beerdősítése részint természetes, részint mesterséges úton. A faanyagot a nyári időszakban termelik, amelyet a hegyoldalban vezető — keréknyom távolságra kiszélesített — turistaútra közelítve, szekéren szállítanak ki. A lucfenyőt a levágás után cserzőanyagtermelés végett azonnal lekérgezik; a kéregtermelés a nagy bőrparra való tekintettel jó jövedelmi forrást képez.

Szélöntést, illetve széltörést sehol sem láttunk, ami arra enged következtetni, hogy a Schneeberg erdős része bizonyos mértékben védve van a szelek ellen, másrészt pedig, hogy vastagabb talajréteg borítja az alapkőzetet, amelybe a lucfenyő laposan elterülő gyökérzete mélyebben hatolva, szilárdan fixirozhatja a karcsú, piramisszerű törzset.

Puchbergbe érve tanulmányutunk befejeződött, ahonnan Wiener-Neustadton át Sopronba utaztunk vissza.

A tanulmányúton résztvettek: dr. *Fehér* Dániel főiskolai rendes tanár, a Növénytani Intézet vezetője, aki a tanulmányutat megszervezte, *Benkovits* Károly m. kir. erdőmérnök és *Sommer* Géza okl. erdőmérnök, a Növénytani Intézet asszisztensei, *Tóth* József okl. erdőmérnök, az Erdővédelmi Tanszék

* Általában Ausztriában a községi erdők kb. 3 százaléka van csupán rendszeres üzemterv szerint kezelve és így azoknak kihasználása a pillanatnyi szükséglet szerint folytonosan változik. A gazdálkodás ennek következtében külterjes, úgyhogy csak ritkán találhatók idősebb, értékesebb állományok. A fahasználatnál fontosabb a legeltetés és az alomgyűjtés, amelyek az itteni állattenyésztés igen fontos tényezői. Tény, hogy egyiket sem űzik mértéktelenül, úgyhogy az általános erdőgazdasági állapot kielégítő képet mutat.

asszisztense, *Kiss Lajos*, a Növénytani Intézet kertészeti főintézője, továbbá tizenhárom elsőéves és egy harmadéves erdőmérnök-hallgató.

Tanulmányutunk igen sok értékes látnivalót nyújtott úgy az erdőgazdasági, mint pedig az egyéb kulturális szempontokat illetőleg. Ezúton fejezzük ki köszönetünket az osztrák határrendőrségnek a beutazási engedélyeknek gyors és előzékeny elintézéséért, valamint azoknak ingyenes kiállításáért, továbbá az osztrák vasutak igazgatóságának — Staatsbahn és Aspangbahn — az 50 %-os utazási kedvezmény nyújtásáért, annak készsége, gyors elintézéséért, valamint azon figyelemért, hogy részünkre mindenütt külön vasúti szakaszt biztosítottak.

I R O D A L O M

Hess—Beck: Forstschutz. Ötödik kiadás. Dr. Max *Dingler* és dr. Georg *Funk* közreműködésével kiadta dr. Wilhelm *Borgmann*. Első kötet: Állatok elleni védelem. 588 oldal. Kiadója J. *Neumann*, Neudamm, 1927. Az I. kötet ára kötve 25 R. M.

Nagy érdeklődéssel és valóságos lelki izgalommal vettem kezembe ezt a kiváló szakmunkát, mely nemesak az erdővédelem tudományával közelebbről foglalkozóknak nélkülözhetetlen, hanem melynek a gyakorlati erdőgazda és erdőbirtokos is nagy hasznát veszi.

A velős rövidséggel megírt szöveget tiszta nyomású képek díszítik és magyarázzák, és a károsítókról a könyv végén közzölt táblázat igen jó áttekintést nyújt.

Hess első műve mintegy 50 évvel ezelőtt jelent meg; azóta ez a kitűnő munka több kiadást ért meg, legutóbb Beck dolgozta át és bocsátotta közre negyedik kiadásban.

A tudomány vívmányainak és újabb tapasztalatoknak felhasználásával a fentemlített három szakember teljesen újból dolgozta át ezt a munkát, mely a gazdag anyagot Beck rendszerében tárgyalja és az erdei károsítók megismerése, az ellenük való védekezés és azok irtása tekintetében eléggé rövidre szabott, de értékes leírást, illetve hasznos útmutatást ad és magában a nyomásban is helyes rendszert követ azáltal, hogy a fontos anyagot nagyobb betűkkel, míg a kevésbé fontos és részletekbe menő kérdéseket apró betűkkel tárgyalja.

A mű jellemzői tehát: rövid, szabatos mondatok, sűrített kifejezésmód s óriási, eddig még erdővédelemtanoknál nem látott, összehordott anyaghalmoz; ezek alapján bátran mondhatjuk e könyvet az erdővédelemtan kézikönyvének.

Ma az erdővédelemtanban vagyunk magyar szakkönyvek terén az összes szaktárgyak közül legjobban elmaradva. A harmincöt éves *Téglás*-féle erdővédelemtan teljesen elavult, a külföldi szakirodalom azóta óriásit fejlődött úgy a károsítók biológiájának megismerése terén, mint a védekezési eljárások tekintetében. Fő hibája azonban a *Téglás*-féle műnek az, hogy nomenklaturáját ma már a világon sehol sem használják, s az ennek alapján álló s ezt használó magyar szakember meg sem tudja magát értetni a külföldivel.

Mivel pedig főiskoláink erdővédelemtani tanszékének érdemes professzora által az „Erdészeti Lapok” 1926. évi II. füzetében kifejtett okoknál fogva újabb magyarnyelvű erdővédelemtant eddig kiadni nem lehetett — ha a kor színvonalán akarunk maradni —, egyelőre az új magyar mű megjelenéséig német szakmunkára vagyunk utalva.

Valamennyi német erdővédelemtan közül a *Hess—Beck*-féle, általam ismertetett munka ajánlható legjobban a fentiek kivül még azért is, mert rövidítései és mindenütt használt jelzései segítségével még egy németül nem tudó szakember is könnyen forgathatja.

A legközelebbi jövőben megjelenő második kötet négy részből fog állani, nevezetesen: 1. Védelem az emberek ellen. 2. Védelem a káros növények ellen. 3. Védelem a légköri behatások ellen. 4. Futóhomok elleni védelem.

Várakozással tekintünk a II. kötet megjelenése elé s melegen ajánljuk mielőbbi beszerzésre az egész művet. **F.**

A m. kir. erdőgazdasági szakiskola tankönyvei.

Az erdőszeti szakirodalom újabban örvendetes módon gyarapodik. A m. kir. földművelésügyi minisztérium megíratta az erdőgazdasági szakiskola tankönyveit, s most azokat megjelenteti.

Eddig hét tankönyv jelent meg és pedig:

Tóber Samu: „*Erdőgazdasági éghajlattan alapfogalmai*“. 1926. Ára: 3 P 20 fillér.

Katona István: „*Erdőbecslés alapelemei*“. 1926. Ára 2 P 40 fillér.

Balás Emil: „*Erdészeti növénytan II. füzet*“. Erdei fák és eserjék leírása. 1926. Ára: 3 P 20 fillér.

Tóber Samu: „*Erdészeti talajtan alapfogalmai*“. 1926.

Katona István: „*Mennyiségtan*“. Elméleti rész. 1927. Ára: 2 P 50 fillér.

Katona István: „*Erdészeti földméréstan alapelemei*“. 1927. Ára: 4 P.

Balás István: „*Erdőműveléstan*“. 1927. Ára: 3 P 20 fillér.

Az „*Erdőgazdasági éghajlattan alapfogalmai*“ c. mű 94 oldalon a légkörről, az időjárásról és adatfelvételeiről, az adatok feldolgozásáról, az éghajlatról és végül az éghajlat és növényzetről mondja el gondosan és érthetően mindazt, amit róluk tudni kell. A műhöz csatolt 9 ábra és 17 tábla a könyben előadottak igen hasznos részei.

Az „*Erdőbecslés alapelemei*“ 76 oldalon, 23 ábrával és több táblával a fekvő és kitermelt erdei választékok köbözési módjait, az álló fák köbtartalmának meghatározását, a faállományok fatömegének meghatározási módjait, s végül a kor és növedék becslését tárgyalja vonzó előadásban.

Az „*Erdészeti növénytan*“ az erdei fák és cserjék gondos és szakszerű leírását adja 136 oldalon, 103 ábrával felszerelten, betűrendes tartalomjegyzékkel. Mindazok, akik a hazánkban előforduló fásnövényeket megismerni óhajtják, e műnek rendkívül jó hasznát fogják venni. A mű ennél fogva élénk érdeklődésre számíthat.

Hasonlóan élénk érdeklődésre számíthat az „*Erdészeti talajtan alapfogalmai*“ c. tankönyv is. A 88 oldalon a föld kérgéről s annak anyagáról, a földkéreg átalakulásáról, a talajról és tulajdonságairól, a talaj alkatrészeinek felismeréséről, a talajosztályozásról, a talaj értékéről és talajvédelemről tájékoztat a mű, melyhez betűrendes tárgymutató is van készítve.

A „*Mennyiségtan*“ c. tankönyv pedig 92 oldalon és 21 ábrával a közönséges számtant, továbbá a betűszámtan és mértan főbb feltételeit tárgyalja tanulságos példákkal.

Az „*Erdészeti földméréstan alapelemei*“ 176 oldalra terjedő tankönyvben a mérőeszközök és műszerek leírását találjuk. A gyakorlati részben pedig a vízszintes vetületsíkbeli mérések, majd a magasságmérés vannak ismertetve. A becsatolt négy táblázat a mérések céljaira való. A 89 ábrával ellátott mű igen nagy hasznára lesz a földméréstan alapismeretek tanításának.

Végül az „*Erdőműveléstan*“ 131 oldalon az alapfogalmakat, majd a szál-, sarj-, közép- és legelőerdő művelését tárgyalja. Külön fejezetekben foglalkozik szerző az erdő ápolásával, nevelésével, a gyérítéssel. A homoki erdősítés, az ártéri erdők felújítása, kopár területek erdősítése részletesen és rendkívül gondosan van tárgyalva, úgy a különböző felújítási módok és az örökerdő is. A műnek végén betűrendes tárgymutató is van.

A szövegben lévő 36 ábra közül több eredeti és a szerzőt dicséri. Úgy hisszük, hogy e gyakorlatias irányú tankönyvnek nemcsak az erdőgazdasági szakiskola tanulói fogják jó hasznát venni, de sikerrel fogják azt forgathatni a gyakorlatban levők is.

A tankönyvek nyelvezete világos, könnyen érthető, nyomásuk tiszta, kiállításuk csinos. Díszére válik Buzárovits Gusztáv esztergomi könyvnyomdájának. A tankönyveket az esztergomi m. kir. erdőgazdasági szakiskola igazgatóságánál (Esztergom) lehet megrendelni, illetve beszerezni a könyvek vételárának és darabonként 30 fillér csomagolási és postaköltségnek beküldése ellenében.

Tomasovszky Imre.

K Ü L Ö N F É L É K

Emléktáblát Vadas Jenő szülőházára! A Tiszajobbparti Erdészeti Egyesület a múlt évben elhatározta, hogy boldogult *Vadas Jenő* miniszteri tanácsos, főiskolai tanár emlékezetét kegyeletesen fenntartandó, diósgyőri szülőházát emléktáblával jelöli meg. A mozgalomhoz az Országos Erdészeti Egyesület is csatlakozott.

Önmagunkat becsüljük meg, ha nagynevű tanárunknak, a magyar erdészeti kísérletügy megalapítójának szülőházát nem hagyjuk jel nélkül.

Azzal a kérelemmel fordulunk tehát t. Olvasóinkhoz, hogy ezen cél elérése végett a Tiszajobbparti Erdészeti Egyesület által megindított mozgalmat adományaikkal támogatni szíveskedjenek.

Az adományok: Magyar Általános Hitelbank fiókja, Sátoraljaújhely címére küldendők, megjelölve, hogy a Tiszajobbparti Erdészeti Egyesület számlájára, Vadas Jenő emlékére.

Kérem a soproni főiskolai segélyzőegylet támogatására. A soproni főiskola ifjúságának jelentékeny része súlyos küzdelmet folytat a mindennapi megélhetésért, a tandíjért és a vizsgadíjakért. Pedig ezek a súlyos anyagi gondok útjában állanak a komoly tanulásnak, a főiskolán töltött idő legfőbb céljának.

A bányamérnöki karban *György Albert* felszólítására már régebben széleskörű mozgalom folyik, melynek alapján a bánya- és kohómérnök kartársak részben időnkint megismételt önkéntes adományokkal, részben havonként lekötött kisebb

összegekkkel segélyezik a főiskolai segélyzőegyletek. Úgy véljük, hogy ezen a téren a magyar erdőgazdátársadalom és főként az erdőmérnöki kar nem maradhat el!

Sok keserves pillanatot, súlyos gondot enyhít, aki tehetségéhez képest, kisebb-nagyobb adományával felkeresi a *Főiskolai Segélyegyletet Sopronban*.

Kérjük t. Olvasóinkat, tegyék ezt meg! Az adományokat a segélyzőegylet lapunkban fogja nyugtázni.

A Tiszajobbparti Vármegyék Erdészeti Egyesületének közgyűlése. Igen sikerült tanulmányi kirándulással kapcsolatos közgyűlést tartott ez az eleven erőtől lüktető kis egyesület f. é. június hó 20. és 21-én Egerben és környékén.

Az egyesület helyi szaklapja oly kimerítő leírást közölt a közgyűlés lefolyásáról, hogy ezúttal mellőzzük annak részletes ismertetését.

A funkcionáriusok bejelentéseiből láttuk, hogy az egyesület anyagi helyzete kellően megalapozott (készpénzmaradványa 1302 P 07 fillér), szellemi ereje, munkakészsége, munkaképessége kifogástalan.

Különös érdeme főként az, hogy a közeli környék szakembereit és erdőbirtokosait egy táborba tereli, s tagjaiban az összetartás érzését ápolja.

Amennyire tanulságos volt tanulmányútja, éppen oly értékes munkát végzett az egyesület Eger város és Heves vármegye közönsége rokonszenvének megnyerésével.

A közgyűlés keretében a természetes felújítás kérdéséről magasnívójú vita indult meg, amelynél csupán az volt sajnálatos, hogy a vita anyagára vonatkozó kérdőpontok szétszórása csak közvetlenül a közgyűlés előtt történt meg, s annak következtében így bizonyos irányban a vita mellékvágányra terelődött.

Az „Österreichischer Reichsforstverein“ 75 éves fennállásának emlékünnepe. Az osztrák birodalmi erdészeti egyesület 1927 május hó 7-én ünnepelte alapításának 75. évfordulóját, 8-án pedig újjáalakulását, mint az osztrák tartományi egyleteket hivatalosan is magábafooglaló összegyeesülés.

Ausztriában ugyanis az egyes tartományoknak volt külön erdészeti egyesületük, de az egész országot átfogó egyletük nem volt, mert a Reichsforstverein nem vált azzá.

Csak legújabban sikerült *Leedernek*, a Reichsforstverein régebbi titkárának és jelenlegi elnökének, fáradhatatlan és évekig tartó propaganda árán elérnie azt, hogy Alsó- és Felsőausztria, Salzkammergut, Stájer, Krajna, Karinthia,

Tirol- és Voralberg régi és a mai Burgenlandunkban újonnan alakult erdészeti egyesületei szerves egészbe tömörültek és a Reichsforstvereint egyhangú lelkesedéssel élükre állították.

Az első nap csak a 75 éves fennállás jubileumi díszünnepének volt szentelve.

Az ünnepély a mezőgazdasági egyesület dísztermében ment végbe és tanubizonyságot tett arról, hogy Ausztriában nagyon megbecsülik az erdőgazdaságot, aminek megokolását csak részben kell abban keresnünk, hogy az erdő a mai Ausztria 42 százalékát borítja.

Az ünnepélyen megjelent *Hainisch*, az osztrák Bund elnöke, a mai Ausztriának legmagasabb közjogi méltósága és *Thaler* földművelésügyi miniszter, külföldiek közül a Deutscher Forstverein képviselőjében annak I. elnöke, *dr. Wappes*, alulírott pedig az Országos Erdészeti Egyesületünket képviselte, azonkívül a rokonegyesületek, a földművelésügyi főiskola, a műegyetem, a brucki erdészeti középiskola elnökei, illetve rektora, igazgatója és egyéb képviselői is nagy számban jelentek meg, úgyhogy a termet zsúfolásig megtöltötték.

Leeder elnök megnyitva a gyűlést, üdvözölte a megjelenteket, különösen a vendégeket és vázolta az elmúlt 75 év történetét.

Utána *Hainisch* elnök szólalt fel. Beszédéből a legnagyobb fokú megértés sugárzott ki az erdőgazdaság ügyei iránt, látszott, hogy teljességgel otthonos ezekben a kérdésekben, ő maga is erdőbirtokos és ismételten tárgyalta saját tapasztalatait, élesen és találóan rávilágítva Ausztria erdőgazdaságának mai nehéz helyzetére. Ugyancsak nagyon rokonszenves hírokat pengetett a *Hainisch* után felszólaló *Thaler* földművelésügyi miniszter, tirolai kisgazda és erdőbirtokos, aki kívánatosnak jelezte az erdőgazdaságnak és a mezőgazdaságnak megértő, vállvetett munkásságát; hangjából kiesendült, hogy a kettő ma meglehetősen éles ellentétben áll.

Thaler után a német erdészeti egyesület elnöke, *dr. Wappes* tolmácsolta a birodalmi kollégák rokonérzését és üdvözlését. Szavaiból ki lehetett érezni, hogy Ausztriának Németországhoz való esatlakozása lelkileg már végre is van hajtva és társadalmi, illetve etnografiai téren mindkét oldalon érzik az együvértartozást.

Wappes után nekem jutott a szó, mint az Országos Erdészeti Egyesület képviselőjének. Egyszerű szavaim, amikkel a kollégialis együttérzésnek adtam kifejezést és kívántam, hogy a már a háború előtt megindult közelebbi érintkezés a jobb jövőben mind szorosabb és szorosabb legyen, szemmel láthatólag jó hatást váltottak ki. Utánam következtek a

földművelésügyi főiskola, a műegyetem, rokonintézetek és társadalmi szervezetek képviselői hosszú sorban, amivel az ünnepeley véget is ért.

A felszólalások, valamint az utána a fehér asztal mellett kifejlődött eszmecsere, sok érdekeset nyújtottak, de mivel ez már nagyon a napi politikába vágott bele, nem tartom helyénvalónak, hogy ebből az alkalomból kifolyólag itt szóvá tegyem.

Magától értetődik, hogy felszólalásom alkalmával a politikát nem is érintettem, de a magánbeszélgetések során egyáltalán nem titkoltam, hogy az igazi baráti megértésnek és kollégialitásnak a kulcsa nálunk a „Burgenland“!

(Róth Gy.)

A III. éves erdőmérnökhallgatók tanulmányútja. A III. éves erdőmérnökhallgatók ezévi tanulmányútjának célja: a homoki, ártéri és dombvidéki erdőgazdaság egymástól nagyon elütő képének megismerése volt, amihez mint vadászati és vadgazdasági gyakorlat a budapesti agancsbemutató megtekintése és a Festetics Tasziló herceg somogy megyei erdőbirtokán tett látogatás esatlakozott.

Sopronból május 16-án reggel indult el a 22 hallgató Roth Gyula főisk. tanár és Mayer Zoltán tanársegéd vezetésével a Budapest—Szeged—Baja—Pécs—Kaposvár és Berzence állomásokkal megjelölt tíznapos útra.

A Mezőgazdasági Múzeumban elhelyezett agancskiállításon az ízléses és gondos rendezés sem tudta régi gazdagságunk fájdalmas, szép emlékét feledtetni. Ma nincs zergénk, nincs kárpáti szarvasunk; a kiállítás legimpozánsabb darabja „cseh-szlovák“ területről került hozzánk. A csonkamagyarországi nyíltterületi szarvasagancsok közül csak az első 3 díj nyertese nevezhető kapitálisnak, az őzagancsok kivétel nélkül gyengék.

Új volt és érdekes a gödöllői m. kir. udvari vadászmeisteri hivatal által kiállított és az agancs fejlődését bemutató gyűjtemény.

Délután megtekintettük a gödöllői József főherceg-ligetét. A most elhunyt Darányi Ignác miniszter nagyvonalú intézkedése vetette meg az alapját ennek a gyönyörűen fejlődő 320 holdas arboretumnak. Eredetileg csak fenyőkísérleti telepnek volt tervezve, későbbben különféle lombfák is helyet kaptak benne s ma a kanyargós sétautak mellett csoportosan elhelyezve 200-nál több, legnagyobbbrészt külföldi fafaj borít parkszerűen árnyat a régebben legelőnek is alkalmatlan homoktalajra.

Szeged sz. kir. város futóhomoki erdejében Kiss Ferenc ny. min. tan. úr, a szegedi erdő telepítője, saját maga volt fáradha-

atlan, kedves kalauzunk. És büszkén mutathatott rá 40 év landadatlan szorgalmának és a tudományos kutatás minden felfedezését gyakorlatilag értékesítő, céltudatos munkának az eredményére. Ma már legfeljebb a feketefenyőnek az erdeifenyővel szemben való fokozottabb pártolása, a sor- és csemetétávolság mértéke és az állományápolás módja lehet szakszerű vita tárgya, a legnehezebb probléma: a futóhomok megkötése és az alkalmazandó fanevek helyes megválasztása már megoldottnak tekinthető. A ősnövényzet alapján végzett lelkiismeretes talajbecslés mellett nem kell tartanunk durva hiba elkövetésétől a telepítésnél. Egy ilyen felújítás alatt álló területet hallgatóink egybevethettek a róla készült pontos talajbecslési térképpel és láthattak régebbi telepítésű állományokat, ahol az akác nem váltotta be a hozzája fűzött reményeket s most átalakítás alatt állnak. Jártunk egy, a kataszter által is abszolút terméketlennek minősített területen, ahol most már egy kissé ugyan még hézagos, de fatermést produkáló feketefenyves áll és örvendezett szívünk a legelőször telepített „Bedő-liget” sudár szőp törzsei alatt. A jobb talajokon már mindenütt tölgy, első-sorban pedig akác áll, néhol gyönyörű növéssű zárt állományokban (Pillich-erdő), kiszorítva a homok ősfáját, a fehér nyárt, amelyből néhány darab a természeti emlékeknek meghagyott 32 holdas területen hirdeti az idők változását.

A királyhalmi erdő- és vadőri szakiskola parkja és az iskola kezelése alatt állott pagony hasonlít a gödöllői József főhercegligethez. Az állandó ápolás és lelkes szakszeretet itt is szinte csodát művelt. A hatalmas ezüsthársak összeboruló koronái alatt levett kalappal áldoztunk tanítómesterünk: Vadas Jenő emlékének.

Élénk és nagyon tanulságos volt a kontraszt a szegedi erdők után a kalocsai érseki uradalom ártéri állományaiban. Amit ott elszánt emberi akarat és nem csüggedő újrapróbálkozás is alig tud sokszor a mostoha talajból kicsikarni, azt itt csaknem egymaga elvégzi a jó öreg Duna. Lerakja a homokpadot, iszappal bőven megtrágyázza, magot is hord rá és 4–5 év alatt a sima víztükör helyén mint teljesen zárt nyár- és fűzállomány áll előttünk a „malát”. Az emberi beavatkozás főfeladata itt az értékesebb fafajok betelepítése; ez nagyon intenzíven is történik és a közönséges nyárfajoktól egyre több területet hódít el a nagyon keresett kanadai nyár, amely 15–20 éves korában évi 21 m³ holdankénti növedéket ad. A szárazabb helyeken tölgyet és amerikai kőrist is találunk. Az erdősítés hihetetlenül olesó azáltal, hogy az uradalom ezt ügyes politikával összekapcsolja a kihasználással és a teher nagy részét áthárítja a termelőre. Minden favágó t. i. köteles egy saját maga létesítette kis cse-

metekertben az általa tarravágott terület beerdősítéséhez szükséges kanadai nyárdugványokat minden ellenszolgáltatás nélkül gyökereztetni. Különös érdekessége még az itteni ártéri erdőgazdaságban a vadkamló és földiszeder irtása céljából korán megindított és rövid ideig tartó birkalegeltetés alkalmazása. Természetesen ez kétélű fegyver, amellyel nagyon óvatosan kell bánni.

A dombvidéki erdő három, külsőleg hasonló, de speciális viszonyaikban egymástól elütő alakját, Pécs és Kaposvár közelében tanulmányozhattuk. Pécs sz. kir. város mecseki erdejében a szomszédos nagykiterjedésű erdőbirtokok és a szénbányák közelsége, valamint a fafogyasztó községek és a megfelelő utak hiánya következtében a legfontosabb erdőápolási ténykedés: a tisztítás és gyérítés, ezideig szinte leküzdhetetlen akadályokba ütközött, mert a nagy távolság mellett még a karvastagságú gyérítési anyag sem volt értékesíthető, a felújításokat veszélyeztető lágy lombfák rözseanyagáról nem is szólva. De minden bajnak megvan a maga orvossága és Pécs városa nagyszerű példáját adta áldozatkész, bátor elhatározásának. Az erdő feltárására 14 km-es aszfaltsímaságú szerpentín készül, helyenkint 4—6 m-nyire a sziklába vágva, költsége km.-kint 300 millió K, de a város új lapot nyitott erdőgazdasága történetében és a saját háztartása javára. A kísérleti területek létesítésére szinte csábító, szép, fiatal és érett állományok, a nagy csemetekert, csak ezután fogják szerepüket méltón betölthetni. Jövedelmező mellékhaszonvétele az erdőnek a márványbánya, de hogy az esztétikai szempontokat sem hagyták figyelmen kívül, arról a városi parkerdőnek a sziklába robbantott gödrökbe telepített feketefenyő-csoportjai beszélnek minden szónál szebben.

A pécsi róm. kath. székesegyház erdőgazdasága a legjövedelmezőbb mecseki üzemek egyike. Nemcsak, mert a szénbánya is ennek a területén fekszik, hanem mert piaci viszonyai elsőrendűek,* ezenkívül munkásviszonyai is a lehető legkedvezőbbek. Ez utóbbit úgy érte el, hogy minden erdészeti napszámot, kereskedelem tárgyát nem képező, tehát értékesítés szempontjából számba sem vehető, gyenge faanyaggal fizet, amit azonban a környékbeli falvak fában szűkölködő népe örömmel fogad. Biztosítva lévén az állandó jövedelem és a szükséges munkaerő, az erdő az intenzív gazdálkodás harmonikus szép képét mutatja. A kecskeháti öreg tölgyes, az alatta megtelepült gyönyörű tölgy- és bükkújulattal, a 30 év előtt ki-

* Példaképen felemlítjük, hogy az érett tölgyfák köbméteréért lábón való elárverezés mellett 100 pengőt fizet a helyi fogyasztás még ma is!

sérletképen behozott és szépen fejlődő vörösfenyőtörzsek, a gyé-
rítések gondos keresztülvitele mind igen értékes látnivaló volt.
Itt járván, nem hagytuk megtekintés nélkül a Duna Gózhajó-
zási Társaság Szent István-aknáját sem, amelyet Szikora Gyula
üzemvezető-bányatanácsos és Szoboszlay Kornél, jelenleg főis-
kolai tanár építettek. Tökéletes technikai berendezésével, leg-
modernebb szociális és higiéniai felszerelésével, sőt külső csin
tekintetében is páratlanul áll ma egész Európában.

A herceg Esterházy tulajdonát képező zselickislaki és ro-
polyi erdők Magyarország egyetlen bérbeadott erdőüzeme, foko-
zott érdeklődéssel is jártunk bennük. Utunkat itt a fiatalabb,
még csak 1—2-szer gyérintett állományokban kezdtük, amelyek
az egykori gyertyánnal kevert bükkösök utódai. Teljes záródás,
magasra szökkent ágztiszta törzsek és ma már sok a tölgy ben-
nük, mert a tarvágással kihasznált érett állományokat, régi
szokás szerint a vágás előtti évben mindig bőven alátelepítették
tölgymakkal. A tisztítást, illetve gyérintést ágztiszta, hosszú tör-
zsek nevelése és ezáltal a műfaszázalék emelése céljából szándé-
kosan későn, csak 20—25 év után kezdik. Ez az eljárás az ottani
talajviszonyok, a fentemlített tölgymakkal való előtelepítés
mellett, valamint, ha a nem kívánatos lágy lombfák túlságos
elterjedésének határt szabunk, nem veszélyes, szerény nézetem
szerint azonban a gyérintésnek korábban való óvatos elkezdése,
több költséggel bár, de még szebb eredményre vezetne. A kislaki
öreg erdeifenyőállomány 35—40 m. magas, síma törzseivel, ame-
lyeknek szövete is vetekedik a vörösfenyőével, az őszinte bá-
mulat kiáltását esalta mindnyájunk ajkára. És a ropolyi ős-
bükkösök* 25 holdas maradványához hasonlót sem igen fog
láttni a maximálisan 120 éves vágásfordulóra berendezett kul-
túrállamok erdőgazdaságában a jövő erdészgeneráció. Gőz-
üzemű iparvasút, házi fűrésztelep a biztosítékai itt a szakszerű,
gondos kezelés mellett a kiegyensúlyozott, rentábilis üzem za-
vartalan menetének.

Teljesen új volt programunk utolsó pontja, a Szent-Ber-
zencén töltött 1½ nap. Ez alkalommal történt ugyanis tudtom-
mal először, hogy egy tanulmányút keretében vadgazdaságtani
gyakorlati ismereteiket is bővíthették a hallgatók. És ez
nemcsak pusztán szórakozás ma, mikor a végzett erdőmérnökök
90%-a magánuradalmaknál találja meg a kenyerét, ahol sok
esetben a vadászat és vadgazdaság eredményes vezetése a ke-
zelő erdőtiszt legfontosabb és elismeréssel leginkább honorált
feladata. Láttunk Berzencén is tisztán erdőgazdasági szempont-

* Az 1910. évi pécsi kiállításra beküldött 16 m. hosszú, teljesen ágmen-
tes bükkörnk alsó vágáslapjának átmérője 74 cm., a felsőé 68 cm. volt!

ból értékes dolgokat: kopár homokdombokon erőteljesen növő, szépen sikerült fenyőültetést, egy Szlavóniára emlékeztető 60—80 éves kocsányos tölgyest, alatta a múlt évi rekordtermésből keletkezett, valóban kefesűrűségű újulattal, de a legérdekesebb kép Lankóc volt. Az ideális vadászerdő, az ő középerő-jellegben tartott, fafaj- és korban elegyes állományaival, nyiladékaival, cserkészutaival. A cseri volierekből is ide kerülnek a friss fácántojások és a kis fácánésibék itt nevelődnek a leggondosabb felügyelet és ápolás mellett anyányiakká. A nagyarányú mintaszerű fácántenyésztés minden fogása a legprecízebben tárult itt szemünk elé. A tulajdonos herceg úr rendkívüli szívessége a berzencei vadászkastélyt is megnyitotta előttünk és megcsodálhattuk azt a valóban páratlan agancsgyűjteményt, amelynek minden egyes darabja az uradalom nagy vadgazdasági multjának dokumentuma.

Nem volna teljes a beszámoló, ha nem szólnék arról a rendkívüli szívélyességről, szeretetről és igaz magyar vendégbarátságról, amely a tanulmányút kis csapatát kivétel nélkül mindenütt várta. És talán nem von le semmit az út tanulmányi értékéből az sem, hogy fiaink a derűs emlékezés őszinte melegségével zárták szívükbe kedves házigazdáikat, az állami erdészeti adminisztráció velük tartó tagjait és professzorukat, amiért ugyanazon Alma Mater gyermekeinek vallva magukat, együtt örvendtek az örvendezőkkel.

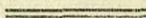
Mayer Zoltán.

Beiratkozás az erdőmérnöki főiskolára. A soproni m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskolán a beiratkozások az 1927/28. tanév téli félévére 1927 szeptember hó 12-én és 13-án személyes jelentkezés mellett tartatnak meg, az előadások pedig szeptember hó 14-én kezdődnek.

A főiskola első évfolyamára beiratkozni szándékozóknak felvételüket *augusztus hó 10-ig* írásban kell a főiskola tanácsánál kérelmezniök.

Az internátusba való felvételt szintén augusztus 10-ig kell a főiskola tanácsától *külön beadványban* kérni.

Elismerés. A földművelésügyi miniszter gróf Teleky Tibor földbirtokos gyömrői lakosnak azért, mert 3,5 kat. hold területét csemetekert céljaira az államerdészetnek hét éven át díjtalanul bocsátotta rendelkezésére, elismerését és köszönetét fejezte ki.

VALTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK az erdészeti szolgálat köréből

A m. kir. földművelésügyi miniszter a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola tanársegédi létszámában *Rikly* István okl. erdőmérnököt az út- és vasútépítéstani, *Plauder* Nándor okl. erdőmérnököt pedig az erdőhasználattani tanszékhez a X. fizetési osztályba ideiglenes minőségű tanársegéddé kinevezte.

*

A m. kir. földművelésügyi miniszter a m. kir. bányamérnöki és erdőmérnöki főiskola személyzeti létszámába *Schumacher* Károly főiskolai tanársegédet ugyanebben a minőségben az erdészeti vegytani tanszékhez a IX. fizetési osztályba kinevezte.

Az „Erdészeti Lapok“ 1927. évi VII—VIII. füzetének HIRDETÉSEI.

**Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.**

Díjszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint 20 fillér. (Egyszeri megjelenés mellett egész oldal 32 P.) Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egy-egárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény

Apróhirdetéseknél egy szó 12 fill., álláskeresleti hirdetéseknél 6 fill.

Külön mellékletek megegyezés szerint.

43.760/1927.—I/2. szám.

HIRDETMÉNY

**az állami erdei facsemeték és suhángok kiszolgáltatása
tárgyában.**

Az állami erdei facsemetekertekből az 1927. év őszén és az 1928. év tavaszán az állami szükségleteken felül fennmaradó facsemete- és suháng-feleslegek a következő feltételek mellett fognak az ezeket igénylő birtokosoknak kiadatni:

I. feltétel. A hatóságilag már véglegesen kijelölt mindazon kopár, vízmosásos vagy futóhomokos területekre, amelyekről a kopárjavítási tervek jóváhagyást nyertek, a szükséges erdei facsemeték olyan feltétel mellett adatnak ki, amint azt a birtokosok részére a jóváhagyott kopárjavítási tervek kilátásba helyezték.

II. feltétel. A hatóságilag még ki nem jelölt, de közigazdasági érdekből befásítandó kopár, vízmosásos és futóhomokos területekre, valamint kisebb birtokosok önkéntes elhatározásából az Alföldön tervbe vett erdőtelepítések céljaira igényelt erdei facsemeték — amennyiben az illetékes m. kir. erdőfelügyelő vagy m. kir. erdőhivatal vezetője igazolja, hogy a csemeték ára folyamodót anyagi erejéhez mérten tulságosan megterhelné — kivételesen és csak teljesen indokolt esetben, a termelési költségek elengedésével szolgáltatnak ki és *a csemetekertben csomagolatlanul átvéve, a kiszedési költségek megtérítése ellenében, vasuti szállítás esetén pedig a kiszedési, csomagolási és a felvevő vasuti állomásig való fuvarozási költségek megtérítése ellenében fognak kiadatni. A vasuti szállítási költség mindenkor az érdekelt birtokost terheli.*

III. feltétel. Hatóságilag még ki nem jelölt, de közigazdasági érdekből befásítandó kopár stb. területekre, valamint azon

alföldi erdőtelepítésekhez és fásításokhoz, amelyeket módosabb birtokosok tulságos anyagi megterhelés nélkül saját költségükön elvégezhetnek, úgyszintén az állami ellátásba vett és állami ellátás alatt nem álló erdőterületek vágásainak és tisztásainak beerdősítésére és egyéb fásítási célokra *szükségelt erdei facsemeték és suhángok az alábbiakban megállapított költségeknek és ezenkívül az esetleg felmerülő csomagolási és szállítási költségeknek megtérítése ellenében lesznek kiszolgáltatva.*

A csemeték és suhángok ára és kiszedési költsége a következő:

Tétel	F a f a j					Egy darab	
	ezer darab iskolázatlan mag- ági csemete			iskolázott csemete		suháng	
	1 éves	2 éves	3-4 éves	2 éves	3 éves	I. osztályú	II. osztályú
1 Erdei fenyő	4—	6—	8—	7—	9—	.	.
2 Feketeenyő	4—	6—	8—	7—	9—	.	.
3 Tölgy, cser	7—	9—	.	.	.	.	.
4 Ákác	5—	7—	.	.	.	.	.
5 Gledics, sophora, maclura	6—	8—	.	.	.	.	.
6 Juhar, kőris, szil	5:50	7:50	.	.	.	.	.
7 Celtis, olajfűz, koelreutheria	6:50	8:50	.	.	.	.	.
8 Hárs	8—	11—	.	.	.	.	.
9 Eperfa, vadalma, vadvörte, vad- cseresznye	7—	9—	.	.	.	0 50	0 30
10 Amerikai dió	7—	9—	.	.	.	.	.
11 Vadgesztenye	5:50	7:50	.	.	.	.	.
12 Szelid gesztenye	11—	15—	.	.	.	.	.
13 Fűz, nyár- és tamariskadugvány sima	3—	.	.	.	.	.	.
14 Fűz, nyár- és tamariskadugvány gyökerez	6—	8—	.	.	.	.	.
15 Egyéb fafajok	8—	11—	.	.	.	1—	0 60

A fenti árakban a csemeték és suhángok kiszedési költsége, mely ezer darabonként fenyőcsemeténél 1 P 40 f., lombfacssemeténél 2 P, suhángoknál darabonként 8 f. már befoglalattatik. Csomagolási és a felvevő vasúti állomáshoz való fuvarozási költség ezer darab csemete után 1 P, egy csomag suháng után 2 P.

A facsemeték és suhángok kiszolgáltatásáért az 1927. év őszi erdősitésekhez szántakat illetőleg legkésőbb 1927. évi július hó végéig, az 1928. év tavaszi ültetésekhez szántakat illetőleg pedig legkésőbb 1927. évi október hó végéig, az ültetés helyére illetékes m. kir. erdőigazgatóságnál szóbelileg vagy írásbelileg kell jelentkezni. (Az erdőigazgatóságok jelenlegi székhelyei: Gödöllő, Miskolc, Debrecen, Kecskemét, Győr és Kaposvár.)

Ez alkalommal határozottan meg kell jelölni a beültetendő terület helyét (község, dülő), minőségét (kopár, vízmosásos, futóhomokos terület, vágás, tisztás, stb.) és kiterjedését, továbbá a szükséges csemeték s illetőleg suhángok faját, korát és menyenyiségét, az ültetés idejét (1927. év őszi vagy 1928. év tavaszi), a jelentkezőknek vagy megbizottjának pontos címét (lakóhely, utolsó posta) és végül, *hogy a csemeték a közölt (I—III.) feltétel melyike szerint igényeltetnek.*

Figyelmeztetem az érdekelt birtokosokat, hogy elkészített jelentkezések, valamint a földművelésügyi minisztériumhoz közvetlenül benyújtott vagy más hatóságokhoz beterjesztett megkeresések figyelembe vételét nem fogják.

Figyelmeztetem a birtokosokat arra is, hogy azok a jelentkezők, akik az igényelt és kiutalványozott csemetéket vagy suhángokat ok nélkül visszautasítják, vagy nem arra a célra használják fel azokat, amelyet megjelöltek, jövőben az állami csemetékben való részvételük kedvezményétől esznek.

Az 1898. évi XIX. t.-c. alapján állami ellátás alatt álló erdők és kopár területek birtokosai részére szükséges facsemeték kiutalványozása iránt a szükséges lépéseket a m. kir. erdőigazgatóságok ezentúl is hivatalból teszik meg.

A csemeték szétküldése tavasszal március hónapban, ősszel pedig október és november hónapokban fog megtörténni.

Budapest, 1927. évi június hóban.*

M. kir. földművelésügyi miniszter.

(IV. I. 1.)

Szakvizsgázott, 36 éves, erős, egészséges, jó megjelenésű, katonaviselt, nő, egy 5 éves gyermekkel bíró erdőőr és vadőr, gyermekkora óta hercegi erdészetben hosszú időt a legnagyobb megelégedésre töltött el, az erdészet legmesszebbmenő követelményeinek megfelel, jelenleg is az Alföldön 40 kat. holdat erdősített, csemetekertkezelésben, dúvadirtásban, vadászatban, az orvvadászok üldözésében, vadóvásban, vadtenyésztésben hosszú és precíz gyakorlata van, elsőrendű szolgálati bizonyítványokkal rendelkezik, szerény igényekkel erdőőri vagy vadászai állást keres. Saját költségén költözködik. Bemutatkozásra megy. Szíves megkeresést kér Varga József erdőőr, Kiskunmajsa.

(11. I. 1.)

35 éves, családosi erdőmérnök, aki üzemtervkészítésben, földmérési munkálatokban is gyakorlattal bír, azonnal belépne uradalomba mint kezelő-erdőtiszt, vagy üzemrendezés, felmérés tartamára segéderőnek. Szíves megkeresést kér Nagypál István okl. erdőmérnök, Keszthely, Festetics-u. 11. (7. IV. 1.)

* Szerkesztőségünkhez érkezett június 18-án.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY

erdőőri állásra.

Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közig. biz. gazdasági albizottságának 1927. évi 6433. számú határozata értelmében pályázatot hirdetek a *budapesti m. kir. erdőhivatal kerületében üresedésben lévő budapesti járási erdőőri állásra.*

Az állás javadalmazása a következő:

Évi fizetés	979 pengő
„ lakbér	130 „
„ utazási átalány	200 „
„ családi pótlék családtagonként	132 „

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy keresztlevéllel, erdőőri szakvizsga-bizonyítvánnyal, hatósági orvosi, erkölcsi, valamint családi állapotukat is igazoló bizonyítvánnyal, valamint eddigi szolgálatukra vonatkozó szolgálati bizonyítványukkal felszerelt s kellően bélyegzett és a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közig. biz. gazdasági albizottságához címzett kérvényüket *f. évi augusztus 31-ig a m. kir. állami és koronauradalmi erdőigazgatósághoz Gödöllőre, avagy a m. kir. erdőfelügyelőhöz, Budapest V., Országház-tér 11 nyujtsák be.*

A kinevezendő járási erdőőr tartozik állását a kinevezés kézhezvételétől számított 15 napon belül elfoglalni és 1 évi kifogástalan szolgálat után lesz véglegesítve.

Budapest, 1927. évi július hó 25-én.

(12. I. 1.)

Budapesti m. kir. erdőfelügyelő.

24 éves erdőőr, kitünő szolgálati és vizsgabizonyítvánnyal, hatévi gyakorlattal, erélyes, józanéletű, jó vadász, azonnali vagy későbbi belépésre állást keres. Szíves megkeresést kér a kiadóba „Szolgálni akarok“ jeligén. (2. III. 2.)

Középiskolával, kettőéves szakiskolával és szakvizsgával bíró erdész, 15 évi gyakorlattal erdészi, fővadászi, vadász vagy ehhez hasonló állást keres bármikori elfoglalásra. Gyakorlatai kiterjednek az erdőkezelés és erdőrendezés külső és belső munkálataira, vadtenyésztés és vadóvásra, valamint mezőgazdaság szakszerű kezelésére. Jelenleg egy iparvállalatnál van alkalmazásban. Szíves megkeresést „Lelkiismeretes jeligére a szerkesztőségbe kér. (10. II. 1.)

Őszivágású gyertyán-, hasáb- és dorongtüzifát keresek az erdő megvétele. Ajánlatok Hucker József címére, Vékény, posta: Baranyakárász küldendők. (9. II. 1.)

Magyar Erdőbirtokosok Faértékesítő Részvénytársasága

Budapest IX, Calvin-tér 7. sz.

Elvállalja termelt, tövönálló vagy feldolgozott fakészletek bizományi értékesítését, vesz és elad bármily mennyiségű tűzifát és fűrészelt anyagokat. Értékesítési kérdésekben készséggel áll az erdőbirtokos és erdőtiszt urak rendelkezésére.

(1. XII. 2.)

150—200 ezer darab (ebből 30 ezer homokon nőtt), alkalmas, egészséges, 2 éves feketefenyő és 60 ezer 1—2 éves kocsánytalan tölgyesemetét keresünk őszi megvételre. A mag, illetve makk származási helyének megjelölésével, Tolna, Baranya és Somogy vármegyék uradalmaiból kérünk árajánlatot. Hercegi erdőgondnokság, Dombóvár címre.

(8. II. 1.)

Könyvelőnek ajánlkozom erdőgazdaságba, hol az erdőértékesítéssel kereskedelmileg foglalkoznak. Nős, fiatal, gyermektelen vagyok, kereskedelmi érettségivel, hároméves erdőszgyakorlattal, jelenleg is felelős, felmondatlan állásban, ezért szíves értesítést „Mincinger J., Szigetvár“ dupla borítékban kérek.

(6. I. 1.)

Kétéves erdőőri szakiskolát végzett, 29 éves, nős erdőőr, 10 évi erdőgazdasági és faipari, fakereskedelmi prakszissal, vadászat, vadtenyésztés, méhészet terén is teljes jártassággal rendelkezik, gyakorlati ismereteinek érvényesítése céljából erdőbirtokon óhajt elhelyezkedni véglegesen erdőszí, főerdőőri vagy jobb erdőőri állásban. Vállalja kisebb erdőgazdaság önálló vezetését is. Bemutatkozásra megy. Referenciái elsőrangúak. Megkeresést a szerkesztőség „Jobb jövő“ jelige alatt továbbít.

(5. I. 1.)

Baranya megye dombos vidékén fekvő, 1600 kat. hold erdőből és 400 kat. hold mezőgazdaságból álló birtokok vezetésére egy erdészeti középiskolát végzett, gyakorolt erdőtisztet keresek, ki úgy az erdő-, mint a mezőgazdasági teendőkben teljes jártassággal bír. A pályázó nevét, korát, családi állapotát, tanulmányait, eddigi működését és fizetési igényeit tartalmazó, bizonyítványmásolatokkal felszerelt ajánlatok „Lignum“ jellegére Pécs, posterestante, intézendők. Nyugdijasok is pályázhatnak.

Az „Erdészeti Lapok“ 1927. évi VII—VIII. füzetének tartalma :

	Oldal
<i>Czillinger János</i> : Kibontakozás felé	283
<i>Bíró Zoltán</i> : Vasbetontalp	285
<i>Szy Géza</i> : A MÁV tarifapolitikája és az erdőgazdaság	295
<i>Czillinger János</i> : Az új erdőtörvényről II. (folytatás.)	299
— <i>Báró Waldbott Kelemen</i> felszólalása a felsőházban	306
<i>Benkovits Károly</i> : A „Növénytani intézet“ 1927. évi külföldi tanulmányútja	313
<i>Könyvismertetés</i> : <i>Hess—Beck</i> : Forstschutz (F.) — A m. kir. erdőgazdasági szakiskola tankönyvei (Tomasovszky I.)	321
<i>Különlétek</i> : Emléktáblát <i>Vadas Jenő</i> szülőházára. — Kérelem a soproni főiskolai segélyzőegylet támogatására. — A Tiszajobbparti vármegyék erdészeti egyesületének közgyűlése. — Az Österreichischer Reichsforstverein 75 éves fennállásának emlékünnepe (<i>Róth Gy.</i>) — A III-ad éves erdőmérnökhallgatók tanulmányútja (<i>Mayer Z.</i>) — Beiratkozás az erdőmérnöki főiskolára. — Elismerés	324
<i>Változások és kitiűntetések az erdészeti szolgálat köréből</i>	332
<i>Hírdetések</i>	I-VI